

Community-led Urban Strategies in Historic Towns (COMUS)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

**«Համայնքի կողմից իրականացվող քաղաքաշինական
ռազմավարությունների պատմական քաղաքներում»
(COMUS) ծրագիր**

**Գորիս քաղաքի
Ելակետային պլան**

Մարտ 2017թ.

Բովանդակություն

Ներածություն.....	4
Ծրագրի իրականացման գրասենյակ.....	5
Տեղական շահառուների խումբ.....	6
1. Վերլուծություն.....	7
1.1 Ընդհանուր տեղեկություններ.....	7
1.2 Տարաբնակեցման համակարգ.....	7
1.3 Կապը հարակից տարածքների հետ.....	8
1.4 Ռեսուրսներ.....	9
1.5 Պատմական ակնարկ.....	9
1.6 Բնակչություն.....	10
1.7 Տնտեսություն.....	11
1.8 Հասարակական սպասարկման և սոցիալական ոլորտ.....	11
1.9 Քաղաքաշինական իրավիճակ.....	12
1.10 Պատմամշակութային ժառանգություն.....	12
1.11 Հաղորդակցողիների համակարգ.....	13
1.12 Հանրային տարածքներ.....	13
1.13 Բնապահպանական իրավիճակ.....	14
1.14 Եզրակացություններ.....	14
1.15 Նախադրյալներ.....	14
2. Միջամտության ընդգրկումը.....	15
2.1 SWOT վերլուծություն.....	16
2.2 Բացահայտված հիմնախնդիրները.....	17
2.3 ՀԱՄԸՆԴՅԱՆՈՒՐ ՏԵՍԱԿԱՆ.....	21
2.4 Կարճաժամկետ նպատակներ.....	22
2.5 Երկարաժամկետ նպատակներ.....	22
Համընդհանուր տեսլականի նպատակները.....	22
3. Գործողություններ.....	24
Հավելված 1. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 1.....	28
1.1 Չբոսաշրջային նոր ենթակառուցվածքի կառուցում դեպի Կապան ճանապարհին.....	28
Հավելված 2. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 2.....	30
1.3 Ավանդական ու գեղարվեստական արհեստների վերականգնում.....	30
Հավելված 3. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 3.....	32
1.6 Տեղական ավանդական շինարարական արտադրությունների զարգացում.....	32
Հավելված 4. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 3.....	34
1.10 Նոր զբոսաշրջային հետաքրքրությունների ստեղծում (ՄՊԱ, փառատոներ) զբոսաշրջության սեզոնայնության հաղթահարման համար.....	34
Հավելված 5. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 5.....	36
1.11 Տրանսպորտային միջոցների դիվերսիֆիկացում.....	36
Հավելված 6. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 6.....	38
1.14 Տեղական ավանդույթները ներկայացնող ամենամյա փառատոներ.....	38
Հավելված 7. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 7.....	40
2.1. Քաղաքի կենտրոնական հատվածում գտնվող Նախկին բաղնիքի շենքի վերականգնում.....	40
Հավելված 8. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 8.....	42
2.2. Քրեակատարողական հիմնարկի ապագա օգտագործման գաղափարների վերաբերյալ քայլերի ձեռնարկում.....	42
Հավելված 9. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 9.....	45
2.4 Հանրային տարածքների դերի վերաբժանում ու դրա գործառնությունների զարգացմանը միտված Նախագծերի իրականացում, տարածքների կանաչապատում.....	45
Հավելված 10. Գործիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 10.....	47

2.5 Փողոցների արդիականացում պատմական կենտրոնում, մասնավորապես կարևորելով մայթերի ու անձրևաջրերի առուների զարգացումն ու պահպանումը	47
Չավելված 11. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 11	49
2.7 Ֆուտբոլի մարզադաշտի շրջակայքի բարեկարգում ու քաղաքային այդ գործառույթի զարգացումը	49
Չավելված 12. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 12	51
2.8 Երկրագիտական թանգարանի վերակառուցում	51
Չավելված 13. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 13	53
2.9 Վերիշեն և Յին Գորիս տարածքներում առկա քարանձավների վերականգնում.....	53
Չավելված 14. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 14	55
2.10 Պատմական կառուցահատման արժեքավոր հատվածներում առկա տարրերի (պատշգամբներ, պատուհաններ) միասնական վերականգնում:	55
Չավելված 15. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 15	57
2.11 Քաղաքի հորհրդային ժառանգության պահպանմանն ու արդիականացմանը նպաստելուն միտված քայլերի իրականացում	57
Չավելված 16. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 16	59
2.12 Քաղաքի 5-րդ ճակատի ուսումնասիրում ու դրա վերականգնմանն ու զարգացմանը միտված քայլերի իրականացում:	59
Չավելված 17. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 17	61
2.13 Ծոփ բներ թաղամասի ուսումնասիրում, հանրահռչակում ու վերականգնում.....	61
Չավելված 18. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 18	63
2.15 Կոմիտասի փողոցի անավարտ շինության կառուցման ավարտ՝ որպես բանկ, խանութ կամ սննդի կետ.....	63
Չավելված 19. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 19	65
2.16 Արդյունաբերական գոտիների վերափոխում այլ ֆունկցիաների	65
Չավելված 20. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 20	68
2.18 Քաղաքի կենտրոնի պատմական հատվածի լուսավորում տվյալ մասին հատուկ լուսային ձևավորման տարրերով	68
Չավելված 21. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 21	70
3.4 Գրիգոր Տաթևվացու հրապարակի վերակենդանացում.....	70
Չավելված 22. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 22	72
3.7 Կանգառների կառուցում.....	72
Չավելված 23. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 23	74
4.1. Քաղաքի բրենդի ստեղծում	74
Չավելված 24. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 24	76
4.4 Քաղաքացիների և շահառուների ներգրավվածություն քաղաքային զարգացման որոշումների կայացման գործընթացում	76
Չավելված 25. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 25	78
4.5 Քաղաքի պատմական իրական արժեքի մասին պատկերացում տվող պատմական միջավայրի ձևավորում և քարոզում.....	78
Չավելված 26. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 26	81
4.10 Քաղաքի համար ամբողջական քարտեզի պատրաստում	81
Չավելված 27. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 27	83
4.12 Ցուցանակների և գովազդային պաստառների վերաբերյալ համակարգված ու համընդհանուր ընդունելի կանոնակարգի մշակում.....	83
Չավելված 28. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 28	85
5.3 Թափոնների տնօրինում	85
Չավելված 29. Գորիսի ելակետային պլանի գործողություն թիվ 29	87
5.4 Կոյուղու համակարգի արդիականացում և գլխավոր կոլեկտորի կառուցում.....	87

Ներածություն

Եվրոպական միության և Եվրոպայի խորհրդի համատեղ Համայնքի կողմից իրականացվող քաղաքաշինական ռազմավարությունն պատմական քաղաքներում - COMUS ծրագիրը (այսուհետ՝ COMUS) պաշտոնապես մեկնարկել է 2015թ.-ի հունվարի 1-ին: Եվրոպայի խորհուրդը («քարտուղարությունը») պատասխանատու է նախագծի ընդհանուր կառավարման համար, որը պետք է իրականացվի Համաշխարհային ժառանգության քաղաքներ կազմակերպության հետ համատեղ:

COMUS ծրագիրը կառուցված է Եվրոպայի խորհրդի և Եվրոպական Միության քաղաքականության գերակայությունների վրա, Արևելյան գործընկերության (2015-2020) ծրագրի համատեքստում՝ միտված Հայաստանի, Ադրբեջանի, Վրաստանի, Մոլդովայի Հանրապետության, Ուկրաինայի և Բելառուսի հետ համագործակցային գործունեության աշխուժացմանը: Բազմակողմ համագործակցությունը այս տարածաշրջանում զարգանում է 2007թ.-ից ի վեր՝ «Կիևյան նախաձեռնության տարածաշրջանային ծրագրի» շրջանակներում, և, մասնավորապես, պատմական քաղաքների վերականգնման վերաբերյալ Եվրոպայի խորհրդի «Մշակութային և բնական ժառանգությունը ինտեգրացված պահպանության համար տեխնիկական համագործակցության և խորհրդատվության ծրագրի» իրականացման միջոցով:

COMUS-ի նախաձեռնության ետևում կանգնած սկզբունքները արտացոլում են ողջ Եվրոպայում քաղաքային կառավարման գործընթացների ընդհանուր զարգացումները, հեռանալով ոլորտային քաղաքային զարգացման ավանդական լուծումներից:

COMUS-ի հիմնական նպատակն է խթանել սոցիալական և տնտեսական զարգացումը՝ ուժեղացնելով մշակութային ժառանգության ռեսուրսները պատմական քաղաքներում: Նախագիծը հրավիրում է վեց ազգային պետություններից ընտրված պիլոտային քաղաքներին ուսումնասիրել հինգ առանցքային խնդիրներ, որոնք բացում են նոր հնարավորություններ՝ կապվելու Եվրոպական ձգտումների և պահանջների հետ, և որոնք ներառում են ժառանգության պահպանության և կառավարման ավելի լավ ինտեգրում քաղաքային (և տարածաշրջանային) տնտեսական զարգացման քաղաքականություններին՝ միաժամանակ ուղղորդելով պլանավորման, զբոսաշրջության, շրջակա միջավայրի, սոցիալական և այլ քաղաքականությունների ոլորտների միջև փոխազդեցությունը:

Դրանք հետևյալն են.

- ժառանգության կարևորության խթանում,
- ինտեգրացված մոտեցման աջակցում,
- առկա քաղաքային սահմանափակումների ու ճնշումների կառավարում,
- հանրային բանավեճի ներմուծում և բնակիչներին որոշումների կայացման գործընթացում անմիջական մասնակցության ապահովում,
- առկա քաղաքային կառուցվածքի լավագույն օգտագործում՝ խթանելու համար արդիականությունը:

Ծրագրի իրականացման գրասենյակ

Ծրագրի իրականացման գրասենյակը (ԾԻԳ) հանդիսանում է COMUS-ի կառավարման մարմին պիլոտային քաղաքի մակարդակում ծրագրի գործունեությանը աջակցելու համար: Պլանավորման փուլի ընթացքում ԾԻԳ-ն իրականացրել է Ելակետային պլանի մշակման աշխատանքները՝ ուղղորդելով ու համակարգելով այն տեղական մասնագետների հետ (համայնքային հիմնարկներ, վարչություններ, գործնական աշխատողներ, հետաքրքրված խմբեր)՝ քաղաքի Տեղական շահառու խմբերի հետ սերտ փոխշփումների արդյունքում:

ԾԻԳ-ը հանդես է եկել հետևյալ կազմով.

1. Հայարփի Ավանեսյան, ԾԻԳ-ի ղեկավար, Ծրագրի կառավարիչ
Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոնի գործադիր տնօրեն
Էլ. հասցե՝ hayarpi_avanesyan@hotmail.com
2. Սուսաննա Շահնազարյան, ՏՇԽ համակարգող
«Մամուլի ակումբ» ՀԿ խորհրդի նախագահ
Էլ. հասցե՝ susannashahnazaryan9@gmail.com
3. Նունե Պետրոսյան, Տեղական փորձագետ
Հայնախագիծ ԲԲԸ արվեստանոցի ղեկավար
Էլ. հասցե՝ nunepet@yahoo.com
4. Գոհար Գրիգորյան, Ազգային համակարգող
ՀՀ մշակույթի նախարարության մշակութային ժառանգության և ժողովրդական արհեստների վարչության գլխավոր մասնագետ,
COMUS-ի Ազգային համակարգող
Էլ. հասցե՝ ggmincult@gmail.com
5. Սարհատ Պետրոսյան, Ծրագրի ղեկավար
Եվրոպայի խորհուրդ
Էլ. հասցե՝ sarhat.petrosyan@coe.int

Տեղական շահառուների խումբ

Տեղական շահառուների խումբը ստեղծվել է ճրագրի ղեկավարի կարողությունների քարտեզագրման և Ազգային համակարգողի հետ իրականացված հարցումների ու հարցազրույցների միջոցով: Դրանց ամփոփման արդյունքում ձևավորվել է Տեղական շահառուների խումբը (այսուհետ՝ ՏՇԽ), որն իրականացրել է թվով 7 հանդիպում 2015 թ. նոյեմբերից 2016 թ. փետրվարն ից ընկած ժամանակահատվածում:

Գործիսի տեղական շահառուների խմբի անդամներն են.

1. Գարեգին Փարսյան
Գործիսի քաղաքապետարանի Քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության բաժնի պետ, գլխավոր ճարտարապետ
2. Արուս Չայրապետյան
Գործիսի քաղաքապետարանի մշակույթի և սպորտի հարցերով առաջատար մասնագետ
3. Արմինե Իսրայելյան
Չայաստանի զարգացման նախաձեռնություններ (IDeA) հիմնադրամի զբոսաշրջության ծրագրերի ղեկավար
4. Ժիրայր Մարտիրոսյան
Գործիսի քաղաքային պատկերասրահի տնօրեն
ՀՀ նկարիչների միության Սյունիքի մասնաճյուղի նախագահ
5. Արամ Մուսախանյան
«Գործընկերություն և ուսուցում» ՀԿ
Վերահսկման և գնահատման, կրթական ծրագրերի մասնագետ
6. Արամ Գասպարյան
«Ռի Ռեյզ» ընկերություն գործադիր տնօրեն
7. Արթուր Խոջաբաղյան
«ՕգմենթԱր» ՓԲԸ տնօրեն
8. Տիգրան Բարխուդարյան
«Արդշինբանկ» ՓԲԸ Գործիս մասնաճյուղ կառավարիչ
9. Գայանե Մարտիրոսյան
Միրհավ հյուրանոց գործադիր տնօրեն
10. Շահեն Չեյթունցյան
«Հելի» ՍՊԸ հիմնադիր տնօրեն
11. Նելսոն Միրաքյան
Գործիսի քաղաքապետարանի քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության բաժնի

1. Վերլուծություն

1.1 Ընդհանուր տեղեկություններ

Տեղադրությունը՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի Գորիս քաղաք
Բարձրությունը ծովի մակարդակից՝ 1370մ
Հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 240կմ
Բնակչությունը՝ 20,3հազ մարդ
Կլիման՝ բարեխառն լեռնային

Նկ.1. Գորիսի տեղադիրքը Հայաստանի տարաբնակեցման համակարգում

1.2 Տարաբնակեցման համակարգ

Գորիս քաղաքը գտնվում է ՀՀ Սյունիքի մարզն Գորիսի տարածաշրջանում: Մարզի տարածքով անցնում է Երևան-Սիսիան-Գորիս-Կապան-Մեղրի միջպետական ավտոմայրուղին:

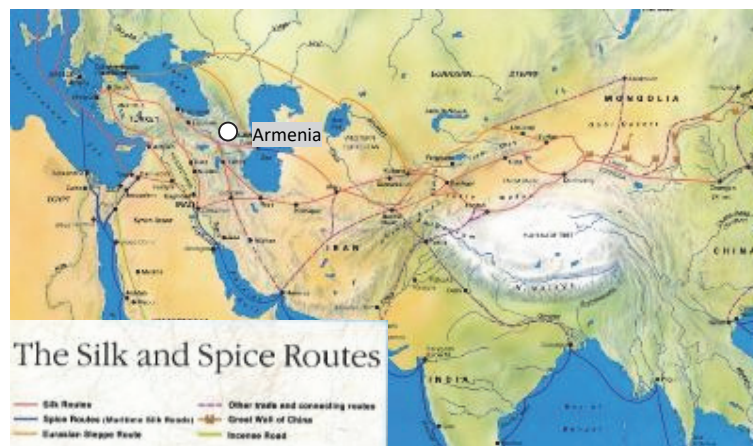
Սյունիքի մարզը հանրապետության առավել սակավ բնակեցված տարածքներից է: Ըստ 2012 թ Վիճակագրական տվյալների, մարզի տարածքում կենտրոնացած էր ՀՀ բնակչության 4.7 %, մինչդեռ մարզի տարածքը կազմում է ՀՀ տարածքի 15.1 %-ը: Բնակչության խտության նման ցածր մակարդակը պայմանավորված է հիմնականում լեռնային տեղանքով և մայրաքաղաքից ու միջազգային Չվարթնոց օդանավակայանից մեծ հեռավորությամբ: Մարզի տարածքում ձևավորված է բնակեցման 2 ձև՝ քաղաքային և գյուղական: Քաղաքային բնակեցման համակարգն ընդգրցում է 7 քաղաքային համայնք, որը կազմում է հանրապետության քաղաքային բնակավայրերի մոտ 15 %-ը, գյուղական բնակեցումն ընդգրկում է 106 գյուղական բնակավայր՝ հանրապետության ողջ գյուղական բնակավայրերի 12 %-ը: Սյունիքի բնակչության մոտ 67.3 %-ը բնակվում է քաղաքային, իսկ 32.7 %-ը՝ գյուղական բնակավայրերում: Մարզային կենտրոնը Կապան քաղաքն է:

Նկ. 2. Սյունիքի մարզի քարտեզը

1.3 Կապը հարակից տարածքների հետ

Տարածաշրջանը բնակեցված է եղել հնագույն ժամանակներից, Գորիսի հարակից տարածքները զարգացել են հիմնականում երևանը Իրանին կապող ճանապարհի և Գորիս գյուղի արևմտյան եզրով՝ Վարարակն գետին զուգահեռ, անցնող առևտրական ճանապարհի խաչմերուկում, որը ճյուղավորվում էր Գորիսը հարավ-արևելքից շրջանցող, Նախիջևան-Ազուլիս-Պարտավ, հայտնի 'ԱՂԻ' առևտրական ճանապարհից դեպի Կասպից ծով, առևտրական ճանապարհով միանալով Մետաքսի ճանապարհին (Նկ.3): Տարածքը նշանակալի զարգացում է ապրել և հայտնի դառել 8-րդ դարում՝ շնորհիվ կրոնական և մշակութային կենտրոն Տաթևի վանքային համալիրի:

Նկ.3. Մետաքսի և համեմունքների ճանապարհը

Միջպետական ճանապարհը ներկայումս անցնում է Գորիս քաղաքի միջով: Քաղաքին կից առկա է օդանավակայան, որը սակայն, ներկայումս չի գործում: Քաղաքը գտնվում է տարածաշրջանի

գյուղական 24 բնակավայրերի բարենպաստ մատչելիության գոտում, մարզի առավել խիստ յուրացված գոտում: Քաղաքում են կենտրոնացած տարածաշրջանային որոշակի գործառույթներ, ներառելով մշակութային հաստատությունները, բուժական և սպասարկման հաստատությունների ստվար մասը:

1.4 Ռեսուրսներ

Ինչպես մարզի, այնպես էլ տարածաշրջանային ռեկրեացիոն ռեսուրսները ներկայացված են անտառներով, կլիմայաբուժության համար բարենպաստ տեղամասերով, պատմամշակութային, հնագիտական հուշարձաններով: Առկա են հանքային ջրերի հանքավայրեր ('Սատանի կամուրջ'-ի մոտ)՝ բալնեոլոգիական նպատակներով օգտագործելու համար:

Տարածաշրջանը հարուստ է ինչպես պատմության և մշակույթի ու բնական հուշարձանների առկայությամբ, այնպես էլ բուժական և առողջարարական ռեսուրսներով:

Բալնեոլոգիական նշանակության հանքային ջրերի ելքեր կան Գորիս քաղաքի շրջակայքում: Այսպիսով, կլիմայաբուժության բարենպաստ պայմանները, հարուստ պատմամշակութային հուշարձանների, հանքային ջրերի առկայությունը՝ համատեղված բնակլիմայական եզակի պայմանների հետ, ակտիվ գործոններ են Գորիս քաղաքը դարձնելու բազմաֆունկցիոնալ ռեկրեացիոն կենտրոն, բարձրացնելու քաղաքի և նրա կենտրոնի սոցիալական ակտիվության դերը, ինչը խթան կհանդիսանա ինչպես հենց քաղաքի, այնպես էլ վերջինիս բարենպաստ մատչելիության գոտում տեղակայված բնակավայրերի տնտեսական զարգացման համար: Գորիսի տրանսպորտային բարենպաստ մատչելիության արեալում (որն ընդգրկում է ամբողջ Գորիսի տարածաշրջանը) նախատեսվում է Որոտան գետի ավազանի ռեկրեացիոն գոտու՝ Գորիսի ռեկրեացիոն ենթագոտու կազմակերպում:

1.5 Պատմական ակնարկ

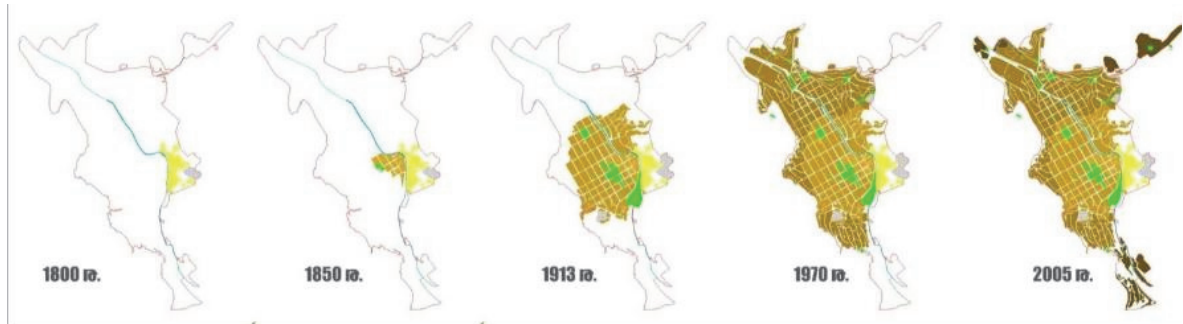
Գորիս անվան հնագույն հիշատակումը գալիս է ուրարտական ժամանակաշրջանից: Ռուսա Ա թագավորը մ.թ.ա. 8-րդ դարում թողել է սեպագիր արձանագրություն, ուր իր նվաճած 23 երկրների մեջ նշում է Գուրիայա երկիրը: Գիտնականները գտնում են, որ դա Գորիսն է: Գորիսում գտնվել է Նան Արտաշես Ա թագավորի (մ.թ.ա. 189-մ.թ.ա. 160) արամեերեն արձանագրության սահմանաքար:

Մարդն այստեղ բնակություն է հաստատել դեռևս քարեդարյան շրջանում: Այն պատմական աղբյուրներում հիշատակվում է 13-րդ դարից: (Նկ. 4). Քաղաքային տարածքին ինքնատիպություն է տալիս քաղաքը շրջափակող ասիմետրիկ լանդշաֆտը, որը և բնական ձևերով հստակ սահմանազատում է քաղաքային տարածքը: Քաղաքը հյուսիսից սահմանափակվում է սարահարթով, որի եզրերը դեպի քաղաք են իջնում խորը հեղեղատներով և ձորերով, արևելքից շրջափակվում է հողմահարված տուֆաավազաքարերից առաջացած զարմանահիրաշ ձևերով (բուրգերով, սյուներով):

Նկ.4. քարանձավային Գորիս գյուղ և հարթավայրային Գորիս

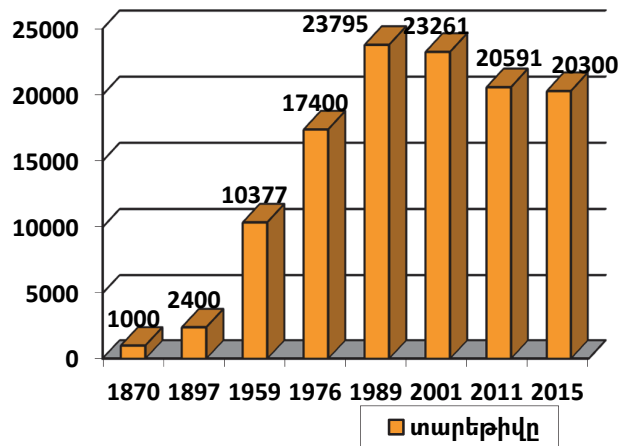
19-րդ դարից սկսած քաղաքն արագորեն զարգացում է ապրում և ընդլայնվում գետի աջ ափին (նկ.5):

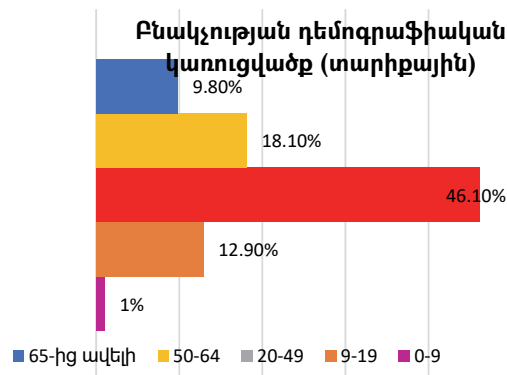
Նկ.5. քաղաքային տարածքի զարգացման փուլերը

1.6 Բնակչություն

Բնակչության աճի դինամիկան՝ 1870-2015 թ.թ. կտրվածքով ներկայացվում է ստորև դիագրամում.

Բնակչության սեռատարիքային կազմի վերլուծությունը (ըստ վիճ.վարչության տվյալների) ներկայացնում է հետևյալ պատկերը՝ տղամարդկանց և կանաց հարաբերակցությունը քաղաքում կազմում է 49 % և 51 %: Տարիքային կազմը հետևյալն է.

1.7 Տնտեսություն

Քաղաքի տնտեսությունը ձևավորվել է 20-րդ դարի կեսերին՝ քաղաքի հարավային հատվածում ձևավորված արդյունաբերական հանգույցի շրջանակներում: 1948 թ. հիմնադրվել է Գորիսի տրիկոտաժի ֆաբրիկան, 1960 – 1970 թթ. Գորիսը հարստացել է արդյունաբերական մի շարք այլ ձեռնարկություններով: Գործարկվել են միկրոէլեկտրաշարժիչ, ավտովերանորոգման, ծխախոտի ֆերմենտացիոն, ռետինե կոշիկների, հացի գործարանները, արդյունաբերական և կենցաղային սպասարկման կոմբինատները, գորգագործական արտելը, որոնց արդյունաբերական արտադրանքի զգալի մասն արտահանվել է: Ներկայումս քաղաքի արդյունաբերական համալիրը (Էլեկտրատեխնիկական, թեև, սննդի, տեղական արդյունաբերական ճյուղերով) փլուզվել է: Գործում են մի շարք փակ բաժնետիրական ընկերություններ ('Միկրոշարժիչ գործարան' ՓԲԸ, 'Տրիկոտաժի ֆաբրիկա' ՓԲԸ, 'Չանգեզուր կոմբինատ' ՓԲԸ, 'Որոտանի ՅԷԿ' ՓԲԸ, 'Գամմա' գործարանը, Սննդի կոմբինատը, 'Յացի գործարան' ՓԲԸ և այլն):

1.8 Հասարակական սպասարկման և սոցիալական ոլորտ

Քաղաքում գործում են 6 միջնակարգ, 1 հատուկ գիշերօթիկ, 1 երաժշտական, 1 նկարչական, 1 մարզական դպրոց, 7 մսուր – մանկապարտեզ, գյուղատնտեսական տեխնիկում, 1 մանկավարժական, 1 մասնագիտական հաստատություն, Գորիսի պետական համալսարանը, 2 առողջապահական հաստատություն (հիվանդանոց), 2 պոլիկլինիկա, 2 մշակույթի պալատ, 1 ակումբ, 3 գրադարան, պետական թատրոն, 2 թանգարան՝ Ակսել Բակունցի տուն – թանգարանը և Չանգեզուրի հայրենագիտական թանգարանը, Գեղագիտական դաստիարակության հանրապետական կենտրոնի մասնաճյուղը, պատկերասրահ, մարզադաշտ, հյուրանոցներ և հյուրատներ, տպարան, հասարակական և վարչական գործառնություններով կառուցապատում: Պատմական կենտրոնի հատվածում պահուստային տարածքները գրեթե բացակայում են, հետագա զարգացման համար առկա է պատմական կենտրոնի լքված կամ անավարտ կառույցների վերածոցագործում՝ նոր գործառնությունների վերագրմամբ:

Զբոսաշրջության զարգացման հետ քաղաքում նկատելի է հյուրանոցային ծառայությունների զարգացում՝ թե՛ հյուրանոցների և թե՛ հյուրատների ընդլայնված և այցելուների տարբեր խավերի պահանջների բավարարման մակարդակի ցանցով:

Առևտրի և սննդի հաստատությունների ցանցը ներկայացված է խառը կառուցապատման ձևով՝ քաղաքի թե՛ կենտրոնական՝ պատմական, և թե՛ նորակառույց հատվածներում նման օբյեկտների ցրված տեղաբաշխմամբ:

1.9 Քաղաքաշինական իրավիճակ

Գորիս քաղաքի պատմականորեն ձևավորված գծային հատակագծային կառուցվածքը պայմանավորված է տարածքի տեղադրվածությամբ Վարարակ (Գորիս) գետի ողողահունում: Քաղաքի հիմնական կենտրոնական մասի հատակագծային կառուցվածքի հիմքն է հանդիսանում ուղղանկյան փողոցային ցանցը, որը բաժանում է քաղաքային տարածքը քառակուսի և ուղղանկյուն բնակելի թաղամասերի, հասարակական կենտրոնի, և XIX-XX դարի 1-2 հարկանի պատմական-ճարտարապետական արժեք ներկայացնող 'շարքային' կառուցապատումը:

1960-ական թվականներից քաղաքի կենտրոնական մասում կառուցվում են չորսից հինգ հարկանի տներ: Նորակառուցները հիմնականում կառուցվում են Արթիկի վարդագույն տուֆից, որն իր հերթին խախտում է ամբողջապես տեղական բազալտից կառուցված քաղաքի ներդաշնակ գունային գամման:

Թե՛ նշված ժամանակահատվածում, և թե՛ ներկայումս քանդվում կամ ձևափոխումների են ենթարկվում քաղաքի կենտրոնական մասում գտնվող բազմաթիվ արժեքավոր ճարտարապետական կառույցներ, որոնց տեղում, առանց հաշվի առնելու արդեն ձևատեղծված քաղաքաշինական միջավայրի տարածական առանձնահատկությունները, կառուցվում են գրեթե ճարտարապետական արժեք չունեցող, շրջապատող միջավայրին անմասշտաբ և անհարիր տներ:

Ամբողջովին աղավաղվել է Կոմիտասի (Նախկին՝ Կարապետյան) փողոցից հարավ ու Սյունիքի փողոցից արևելք ընկած հատվածը, Հին Գորիսի Վարարակն գետին հարող տարածքը: Մասնակիորեն աղավաղվել են Մ. Մաշտոցի և Անկախության փողոցների, Չորավար Անդրանիկի ու Գուսան Աշոտի փողոցներով սահմանափակված տարածքը, Մովսես Խորենացու փողոցի Գուսան Աշոտի փողոցի հետ հատման կետից հարյուր մետր հյուսիս և յոթանասուն մետր հարավ ընդգրկող տարածքը, Օրբելյան փողոցից արևելք, իսկ Գուսան Աշոտի փողոցից հյուսիս ընկած տարածքը և վերջինիս Մակիչի փողոցից արևելք ընկած տարածքը: Պատմական քաղաքի մնացած տարածքը չի աղավաղվել: Այստեղ պահպանվել է քաղաքի պատմական կերպարը:

Կառուցված լինելով կանոնավոր Նախագծի հիման վրա, քաղաքն ունի հստակ հատակագծային կառուցվածք, հանրային տարածքների՝ մասնավորապես մասնագիտացված (վարչական, առևտրային, արհեստագործական, շուկայական, թատերական) հրապարակների, ընդհանուր օգտագործման կանաչ գոտիների (քաղաքային և հաղթանակի զբոսայգիներ), սպորտային գոտու որոշակիորեն ձևավորված հատակագծային տեղաբաշխում:

Քաղաքի պատմական կենտրոնի հատվածը ներկայացված է հիմնականում բնակելի սակավահարկ տների՝ թաղամասերի պարագծային կառուցապատմամբ՝ կառույցների ճակատային հատվածներով դեպի փողոց ուղղված: Կառույցները դրված են փողոցների կարմիր գծով, ունեն բարձրարժեք դեկորատիվ Նախագարդմամբ փայտե շքապատշգամբներ: Առկա են նաև բազմաբնակարան կառույցներ թե՛ պատմական կենտրոնի շրջանակներում, և թե՛ ձևավորված քաղաքի հյուսիսային՝ Վանքի տափ և հարավային միասնական թաղամասերի տեսքով:

Պատմական կենտրոնին հարող հատվածում է տեղակայված նաև արտադրական գոտին:

1.10 Պատմամշակութային ժառանգություն¹

Քաղաքի ամենաբնորոշ պատմամշակութային արժեք ներկայացնող միջավայրը բնակելի տներով կառուցապատված փողոցներն են: Դրանք իրենցից ներկայացնում են կամարակապ դարպասներ ունեցող պարսպապատերով միմյանց միացված, հիմնականում երկու հարկանի (երբեմն նաև մեկ) Գորիսյան ինքնատիպ բնակելի տների շարք: Ցածրահարկ, ոչ խիտ կառուցապատմամբ Նոր Գորիսը կոմպոզիցիոն սերտ փոխկապվածության մեջ է բնական բարդ տեղանքում ավանդական սկզբունքներով կառուցապատված Հին Գորիսի հետ: Նոր Գորիսը տարածական ու ոճական իմաստով մի ամբողջական օրգանիզմ է, որի առանձին կառույցներ միմյանց և շրջապատող բնության հետ խիստ ներդաշնակության մեջ է: Այն խիստ արտահայտված տարածական ակցենտներ չունի:

¹ Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման Նախագիծ և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման հայեցակարգ, ՀՀ կառավարության 31.05.2012 թ նիստի թիվ 211 արձանագրություն

Թե՛ Գորիս գյուղում, և թե՛ քաղաքի պատմական մասում հաշվառված են բազմաթիվ ու տարաբնույթ (բնակելի տներ ու առևտրական-հասարակական կառույցներ, ձիթհաններ, բրուտանոցներ, ջրաղացներ, Ձագեձորի բերդը և այլն) պատմամշակութային հուշարձաններ՝ հանրապետական ու տեղական նշանակության, որոնք ձևավորում են քաղաքի պատմամշակութային արժեքը և անգամ վերակառուցումների ընթացքում թույլ տրված սխալներից հետո էլ պահպանում Գորիս քաղաքի արժեքը՝ որպես հանրապետության ամենահետաքրքիր և ճարտարապետագեղարվեստական տեսակետից մեծ արժեք ներկայացնող և թե տեղական և թե արտասահմանյան այցելուների համար մեծ գրավչությամբ օժտված քաղաքներից մեկը:

Համաձայն Հայաստանի հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկի քաղաքի ողջ տարածքում հաշվառված է 157 անուն հուշարձան՝ բաղկացած 277 միավորից: Դրանցից 127-ը հանրապետական նշանակության են: Հուշարձանների շուրջ սահմանված են 46 պահպանական գոտի:

1.11 Հաղորդակցուղիների համակարգ

Գորիս քաղաքը հանրապետության մյուս քաղաքների հետ կապված է ավտոմոբիլային ճանապարհներով: Քաղաքի ողջ երկարությամբ անցնում է Մ-2 միջպետական նշանակության երևան-Երասխ-Գորիս-Մեղրի ճանապարհը: Քաղաքի սահմաններում այն կոչվում է Սյունիքի փողոց: Քաղաքի հյուսիսային մասում Մ-2-ից ճյուղավորվում է Մ-12 Գորիս-Ստեփանակերտ ճանապարհը:

Քաղաքի տնտեսական զարգացման պոտենցիալ ոլորտներն են զբոսաշրջությունը և գիտատար ու ստեղծարար արդյունաբերությունը, ինչը ենթադրում է հաղորդակցուղիների զարգացած ու արդյունավետ ցանցի ապահովում:

Այն ենթադրում է նաև ներքին փողոցային ցանցի բարելավում ու հարմարեցումը ժամանակակից պահանջներին: Առանցքային փողոցները նախագծվել են 24 մ լայնությամբ, իսկ մնացածները 17 մ: 24 մետրանոց փողոցները թողունակության առումով բավարարում են թե՛ տրանսպորտային միջոցների շարժմանը, և թե՛ լայնական կտրվածքում հետիոտնի համար նախատեսված ուղիների շրջանակում՝ հետիոտն շարժման կազմակերպմանը: Այնուհանդերձ, որակական և արդի պահանջների ներկայացված պահանջների առումով այն կարիք ունի թե վերակազմավորման և թե արդիականացման՝ լայնական կտրվածքի և ծածկույթի: Հետիոտնի համար նախատեսված հատվածները զբաղեցված են այլ գործառույթներով, կազմակերպված հեծանվային շավիղները բացակայում են, պաշտպանիչ ծառատնկումների որոշակի մասը հեռացված է, մյուսների մեջ առկա են ծերացած ծառեր: Հանրային հավաքատեղիների մոտ բացակայում են կազմակերպված ավտոկայանատեղերը:

Քաղաքին ուրույն տեսք տվող և մայթերի երկարությամբ ձգվող բաց ջրահեռացման առուների համակարգը գտնվում է մաշվածության բարձր աստիճանում, միևնույն ժամանակ խոչընդոտ է հանդիսանում բնակչության սակավաշարժուն խմբերի տեղաշարժն իրականացնելու գործընթացում:

Քաղաքում գործում են հանրային տրանսպորտի կազմակերպված 4 երթուղի՝ միկրոավտոբուսների և ավտոբուսի ներառմամբ: Սակայն, չկան դրանց համար կազմակերպված կայանման կանազաններ:

Քաղաքի գրավչության խնդրում մեծ դեր ունեցող Գորիս պատմական գյուղ ուղղորդող հետիոտն ճանապարհը գտնվում է անբարեկարգ վիճակում, չունի պատշաճ նշանակություն ու արժևորում:

Քաղաքի պատմամշակութային արժեքին համազոր փողոցային կահավորանքի տարրերը բացակայում են:

1.12 Հանրային տարածքներ

Քաղաքը՝ ներմշակութային արժեքին համապատասխան առկա են մասնագիտացված (վարչական, առևտրային, արհեստագործական, շուկայական, թատերական) հրապարակներ, ընդհանուր օգտագործման կանաչ գոտիներ (քաղաքային և հաղթանակի զբոսայգիներ), սպորտային գոտու որոշակիորեն ձևավորված հատակագծային տեղաբաշխում: Այնուհանդերձ, թե՛

դրանց տեղաբաշխվածությունը, և թե՛ փոխադարձ ֆունկցիոնալ հատակագծային անընդմեջ կապերի բացակայությունը, չի նպաստել կանոնավոր նախագծի հիման վրա ձևավորված ֆունկցիոնալ գոտիների միասնական համակարգ ձևավորելու հնարավորությունը: Միասնականությունը, թերևս լավագույնս կապահովվեր մայթերի և հետիոտն ճեմուղիների առևտրային փողոցների կանոնակարգված համակարգի միջոցով, որի պոտենցիալ հնարավորությունները թեև առկա են, սակայն միասնական նախագծային լուծումների բացակայությունը չի նպաստում դրա իրականացմանը: Ինչպես նաև դրանք հարմարեցված չեն բնակչության սակավաշարժուն խմբերի մատչելիությանը:

1.13 Բնապահպանական իրավիճակ

Ներկայումս քաղաքում բնապահպանական իրավիճակը բարենպաստ է մթնոլորտային օդի առումով, քանի որ քաղաքում բացակայում են արտանետումներով արտադրական օբյեկտները: Որոշակի աղտոտվածություն խնդիր առկա է հողերի վերաբերյալ՝ կապված անկանոն աղբահանության և աղբավայրի՝ գործող Նորմերիի պահանջներին անհամապատասխանության հետ: Առկա է նաև Վարարակն գետի հունի աղտոտման վտանգ՝ կապված չարտոնված աղբակուտակումների հետ գետափնյա և գետահունի հատվածներում, ինչպես նաև հիմնական կոլեկտորի և մաքրման կայանի բացակայության պատճառով՝ կոյուղաջրերի գետը թափվելու պարագայի հետ:

1.14 Եզրակացություններ

Հանրագումարի բերելով տարածաշրջանային ռեսուրսները, համայնքի դերն ու դիրքը, վերլուծության արդյունքները՝ ստորև ներկայացվում են ընդհանրացված նախադրյալները.

1.15 Նախադրյալներ

- գրեթե հավասարազոր մատչելիությունը տարածաշրջանի պատմամշակութային արժեք ներկայացնող լքված բնակավայրերից (տարածաշրջանային երթուղիների կազմակերպման նախադրյալ) ,
- տեղադրվածությունը ռեկրեացիոն ռեսուրսների կենտրոնացման վայրում և մարզի գրեթե աշխարհագրական կենտրոնում,
- հարուստ մշակութային ավանդույթներ (փառատոների, տոնակատարությունների կազմակերպման նախադրյալներ) ,
- մարզի մշակութային ներուժի կենտրոնացումը Գորիսում (բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների առկայություն) ,
- արհեստագործական հարուստ ժառանգություն և ավանդույթներ (մետաղամշակում, արծաթագործություն, գորգագործություն, ոսկերչություն, շինարարական արվեստ) ,
- տրանսպորտային և ինժեներական ենթակառուցվածքներով ապահովվածություն
- պատմական արժեք ներկայացնող տեղամասերի առկայություն,
- պատմամշակութային հուշարձանների առկայություն,
- քաղաքում պատմական արժեքավոր կառուցապատման առկայություն,
- բարենպաստ մատչելիությունը հարակից բնակավայրերից՝ միասնական տարածաշրջանային գոտու ձևավորման գործընթացում,
- հարակից գյուղական բնակավայրերի հարուստ ներուժ:²

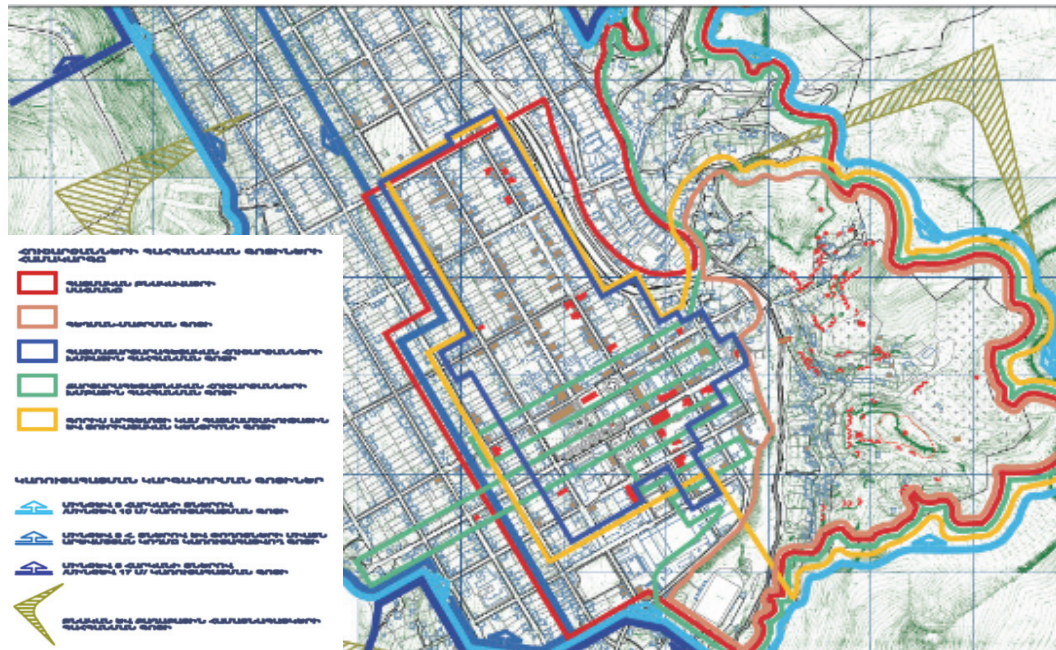
² ՀՀ Սյունիքի մարզի Գորիսի քաղաքային համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր հատակագիծը հաստատելու մասին 19.01.2006 № 39-Ն որոշում և Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագծի լրամշակում 2015

2. Միջամտության ընդգրկումը

Վերլուծության արդյունքների հիման վրա արված եզրահանգումները ձևավորեցին հստակ գաղափար, այն է՝ ժառանգության պահպանությունը և զարգացումը խաղում են կենտրոնական դեր՝ Գորիս քաղաքում հավասարակշռված, ամբողջական և կայուն քաղաքային ապագա (ընդհանուր տեսլական) ունենալու համար: Ուստի, միջամտությունը կընդգրկի վերլուծության յուրաքանչյուր բաժնի արդիականացմանն ուղղված միջոցառումների համալիրը՝ բարեկարգելու թե պատմամշակութային ժառանգության, քաղաքային կառուցվածքի և թե բնական լանդշաֆտի առանձին տարրերը, որոնց հաջորդական իրականացումը կհանգեցնի ամբողջական քաղաքային կայուն միջավայրի ձևավորմանը:

Պատմամշակութային ժառանգության պահպանման և արդյունավետ վերածագործման գործընթացի համակարգված իրականացումն ապահովելուն միտված հարկ է մշակել հանձնարարականներ, որոնցով կտրվի նաև առանձին կառուցների (պատմական արժեքավոր՝ մշակութային տաբեր աստիճանի) հետագա կենսունակությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ միջամտությունների անհրաժեշտ շրջանակը՝ գործառնությունների իրականացման գործընթացում բացառելով արժեքավոր կառույցի վերակառուցումը՝ նոր հավելումները, արտաքին փոփոխությունները, որոնք կհանգեցնեն այդ պատմական արժեքի ոչնչացմանը:

Նոր կառուցապատումներ իրականացնելիս դրանք պետք է ներդաշնակեն գոյություն ունեցողին թե չափերով, համաչափությամբ, և թե ճարտարապետական առանձնահատկություններով՝ պահպանելու պատմական արժեքավոր միջավայրի ամբողջականությունը:

Նկ.6. քաղաքի պատմական միջուկը, պահպանական գոտիների համակարգը

Միջամտությունների տարածական ընդգրկումը զետեղված է Հին Գորիս՝ պատմամշակութային արգելոցի հետևյալիս՝ պատմամշակույթում է Դավիթ Բեկի և Սյունիքի փողոցների հատման կետից, անցնում է Սյունիքի փողոցով մինչև Չորավար Անդրանիկի փողոցի հետ հատման կետը, շարունակվում է Չորավար Անդրանիկի փողոցով մինչև Մովսես Խորենացու փողոցի հետ հատման կետը, այնուհետև անցնում է Մովսես Խորենացու փողոցով 540 մ դեպի հարավ և այդ կետից շարունակվում է 450 մ արևելք՝ զուգահեռ Գրիգոր Տաթևացու փողոցին, նրանից 50 մ հեռավորությամբ, ապա շարունակվում հարավ՝ զուգահեռ Մ. Մաշտոցի պողոտային, նրանից 60 մ հեռավորությամբ, այնուհետև ընդգրկում է Հին Գորիսի պատմական տարածքը: Տվյալ լուծումը կապահովի պատմական ամբողջական միջավայրի վերակենդանացում կոմպակտ տարածքի վրա, ինչն առավել նկատելի կդարձնի միջամտության բոլոր տարրերի ներառմամբ փոխկապակցված քաղաքին միջավայրի ընկալումը և դրա ազդեցությունը քաղաքի զբոսաշրջային, տնտեսական զարգացման, կրթական համակարգի ու ենթակառուցվածքների կատարելագործման վրա:

2.1 SWOT վերլուծություն

SWOT վերլուծության արդյունքները դրվել են ռազմավարական պլանավորման հիմքում: Այն է տեղական շահառուների խմբի կողմից, ներկայացնելով, փոխանակելով և զարգացնելով զարգացման գործոններին առնչվող առաջադրված գաղափարները:

Ուժեղ կողմեր	Թույլ կողմեր
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Մեծ թվով բնական ու տեխնածին հուշարձաններ համայնքի սահմաններում և հարակից շրջաններում ▪ Հարուստ նյութական և ոչ նյութական ժառանգություն ▪ Ռազմավարական աշխարհագրական դիրք՝ որպես տրանսպորտային հանգույց ▪ Բարենպաստ կլիմայական պայմաններ ▪ Բազմաթիվ հյուրանոցների ու հյուրատների առկայություն ▪ Գոյություն ունեցող տրանսպորտային և ինժեներական ենթակառուցվածքների ցանցի առկայություն 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Սակավ բյուջետային միջոցներ ▪ Չբոսաշրջության սեզոնայնություն ▪ Մշակութային ու պատմական ժառանգության ներկայացման անկարողություն ▪ Չբոսաշրջությանը սպասարկող ծառայությունների պակաս ▪ Բրենդինգի և գովազդի անհրաժեշտություն ▪ Աղբահանություն ▪ Մաքրման կայանի բացակայություն ▪ Հանրային տարածքների ցածր որակ ▪ պատմական կենտրոնի զարգացմանը նպաստող օբյեկտների և ծառայությունների բացակայությունը ▪ քաղաքային միջավայրի կահավորանքի և դիզայնի տարրերի բացակայություն ▪ Տեղական արտադրությունների պակաս ▪ Բնապահպանական վիճակի ցածր մակարդակ
Հնարավորություններ	Վտանգներ
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Տարածաշրջանային ու միջազգային զբոսաշրջային կենտրոն դառնալու ներուժ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Աղբահանություն, աղբամշակման բացակայություն ▪ Քաղաքային կանոնակարգի բացակայություն

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Հանրային տարածքների բարեկարգում, հանգստի գոտիների կառուցում, մասնավորապես, քաղաքի կենտրոնական հետադյունաբերական գոտում ▪ Էկո-արտադրանքի արտադրություն ▪ Տարբեր միջազգային ծրագրերի մասնակցություն ▪ Քաղաքը Հին Գորիսին կապող նոր ենթակառուցվածքի կառուցում ▪ Քաղաքային իշխանությունների քաղաքական կամք ▪ Բազմաթիվ միջազգային ու տարածաշրջանային ծրագրերում ներգրավվածություն ▪ Օդանավակայանի առկայություն քաղաքում ▪ Համայնքների խոշորացում ▪ Չքոսաշրջային ծրագրերի մշակում ▪ Տեղական փառատոների կազմակերպում ▪ Չարգացման հնարավորությունների քաղաքի հատակագծային կառուցվածքում (լքված արտադրական տարածքներ) ▪ Բանկերի և դրանց հնարավոր ֆինանսավորման առկայություն 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Բարոյապես ու ֆիզիկապես մաշված խորհրդային բնակարանային ֆոնդ ▪ Ապագայում քաղաքը շրջանցող նոր մայրուղու կառուցում ▪ Վարարակն գետի սանիտարական վիճակ՝ կապված ապօրինի աղբաթափմամբ ▪ Բնակչության նվազում (միգրացիա)
---	--

2.2 Բացահայտված հիմնախնդիրները

ՏՃԽ-ների համատեղ ընտրած վեց հիմնական թեմաների շուրջ կազմակերպվել են նպատակային կլոր-սեղան քննարկումներ՝ օգտագործելով մտքային գրոհի եղանակը: Քննարկումների արդյունքում առանձնացվել են ներքոհիշյալ հինգ հիմնախնդիրները.

1. Քաղաքի և պոտենցիալ խոշորացման ենթակա տարածքի զարգացման հստակ պլանի բացակայություն, ինչպես նաև դրանից բխող կանոնակարգի անհրաժեշտություն, բացառելու համար սուբյեկտիվ ու անհատական որոշումների ընդունումն ու թուլյությունների տրամադրումը

Չարգացման այս փուլում տեղական ինքնակառավարման համակարգը Հայաստանում պատրաստ չէ ապակենտրոնացման հետագա խորացմանը, որն առաջին հերթին ենթադրում է տեղական ինքնակառավարման մարմիններին լրացուցիչ լիազորությունների տրամադրում³: Ստեղծված իրավիճակի հիմնական պատճառը տեղական ինքնակառավարման համակարգի մասնատվածության բարձր աստիճանն է, փոքրաթիվ բնակչությամբ գյուղական համայնքների գերակշռող թվով: Մեր հանրապետության 915 համայնքներից 442-ը կամ 48 տոկոսը ունեն 1'000-ից պակաս բնակչություն: Հանրապետության 866 գյուղական համայնքներից 197-ը կամ ընդհանուրի 22,7 տոկոսը ունեն մինչև 300 բնակիչ, 75-ը կամ ընդհանուրի 8,6 տոկոսը՝ 301-500 բնակիչ, 168-ը կամ 19,3 տոկոսը՝ 501-1'000 բնակիչ: Գորիսը անմասն չի մնա խոշորացման այս ծրագրից՝ միավորվելով Ակներ, Վերիշեն, Քարահունջ համայնքների հետ: Սա բնականաբար առավելություններ ու միաժամանակ խնդիրներ առաջ կբերի:

³ Համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ձևավորման հայեցակարգ, 2011 https://www.e-gov.am/u_files/file/decrees/arc_voroshum/11/qax44-18_1.pdf

Գորիս քաղաքի պատմամշակութային պոստենցիալի ոչ լրիվ օգտագործման կապակցությամբ, ղեկավարվելով «Գորիս քաղաքում զբոսաշրջության զարգացման մասին» ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունիսի 10-ի N 973-Ն որոշման 3-րդ կետի պահանջներով, ՀՀ մշակույթի նախարարության հանձնարարությամբ վերջինիս «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում մշակվեց «Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագծի և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման հայեցակարգը»: Փաստաթղթի կազմման համար հիմք է հանդիսացել Հայնախագիծ ԲԲԸ-ի կողմից մշակված «Գորիս քաղաքային համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր հատակագիծը»: Սակայն քննարկումների արդյունքում բացահայտվեց որ-դրա հիման վրա մշակվող կանոնակարգի առկայությունը զգալիորեն կնպաստեր պատասխանել բոլոր հարցերին և կանոնակարգել պատմական կենտրոնում կառուցապատումները: Խնդիրը լուծում է գոտիավորման նախագիծը, իսկ պետությունը երկու գործիք ունի այս խնդիրներին լուծում տալու համար՝ հողային քաղաքականություն և թույլտվությունների քաղաքականություն:

Ավելին, ՏՇԽ-ը բազմաթիվ մտահոգություններ առաջ բերեց, մասնավորապես.

- Որակյալ քաղաքային զարգացման ծրագրերի բացակայություն, չնայած նրան, որ քաղաքում մեծ ներուժ և պատրաստակամություն կա, և կան բոլոր նախադրյալները զարգացում ապահովելու համար:
- Շինարարական թույլտվությունները տրվում են կամ ավագանու, կամ համայնքի ղեկավարի կողմից:
- Շինարարական արգելքներ՝ առանց հիմնավորումների:
- Մշակված քաղաքականությունները մնում են թղթի վրա:

ՏՇԽ բոլոր անդամները համակարծիք էին, որ քաղաքաշինական կանոնակարգի բացակայությունը լուրջ հիմնախնդիր է: Քաղաքին քաղաքաշինական կանոնակարգ է անհրաժեշտ, որի պատասխանատուն կլինի քաղաքաշինության բաժինը և որտեղ հստակ նշված կլինեն, օրինակ, շենքերի թույլատրելի բարձրությունը, գովազդային ցուցանակների ձևը, բովանդակությունը, մայթերի ձևը և չափը, որոնք սահմանված են գոտևորման նախագծում, սակայն հաճախ խախտվում են ինչ-ինչ պատճառներով: Կանոնակարգը պետք է մշակվի ոչ միայն համայնքի ջանքերով, այլև բոլոր շահագրգիռ կողմերի:

Հասարակական ակտիվության և կոնսուլիդացիայի պայմաններում հնարավոր կլինի արված գործերը տեսանելի դարձնել: Բացի այդ, յուրաքանչյուր նախաձեռնություն սկսելուց առաջ պետք է հասկանալ՝ որտեղից ենք եկել, հիմա որտեղ ենք և ուր ենք գնում: Անհրաժեշտ է շատ լավ իմանալ պատմությունը:

2. Զբոսաշրջությունը հայտարարված է որպես քաղաքի զարգացման գերակա ուղղություն՝ առանց հստակ քաղաքականության և բազմաթիվ խոչընդոտներով

Թե պետական մակարդակով, թե քաղաքային իշխանությունների կողմից հստակ գիտակցված է, որ զբոսաշրջությունը քաղաքի զարգացման հիմնական ուղղությունն ու շարժիչ ուժն է, սակայն սա բավարար չէ շոշափելի արդյունքների հասնելու համար, քանզի թերի կողմերն այստեղ բազմաթիվ են.

Ունենք պատմամշակութային ռեսուրսներ, սակայն դրանք ի ցույց դնելու խնդիր ունենք:

Քաղաքը կարիք ունի իմիջի բարձրացման, ինչը կտանի զբոսաշրջությունի զարգացման և ներդրումների աճին:

Տարածաշրջանում հստակեցված չեն հյուրասիրության և բիզնես անելու սահմանները:

Զբոսաշրջությանը սպասարկող ոլորտները թերզարգացած են: -Զբոսաշրջության զարգացումը ենթադրում է նաև սննդին կետերի, ժամանցի վայրերի, հուշանվերների խանութների առկայություն: Եղած հյուրանոցները, սենյակները բավարարում են զբոսաշրջիկներին:

Քաղաքը կարիք ունի մի երրորդ տուրիստական կետի: -Վերջինս կարող է լինել, օրինակ, դեպի Որոտան ճանապահին, քանի որ Խնձորեսկի կամուրջը և Տաթևի ճոպանուղին թեպետ տարան զբոսաշրջիկների աճին, սակայն երրորդ նմանատիպ ենթակառուցվածք ստեղծելու անհրաժեշտություն կա:

Մեծացված է ենթակառուցվածքների դերը: -ճոպանուղին և կամուրջը ենթակառուցվածքներ են, որոնք ուղղություն են տալիս դեպի ժամանակության վայրեր: Սակայն ավելի շատ մեծացված է ենթակառուցվածքի դերը: Ծրագրի շրջանակներում անհրաժեշտ է նոր ուղղություններ վերհանել զբոսաշրջիկին քաղաքում շատ ավելի երկար պահելու համար:

Գորիսը պետք է նայել զբոսաշրջիկի աչքերով: -Պետք է հասկանալ թե վերակառուցելուց հետո ինչ ենք ուզում ստանալ` հին քաղաք, նոր քաղաք, կարմիր տանիքներով քաղաք, քարանձավներով քաղաք, հստակ կողմնորոշում է պետք:

Վերը թվարկվածներից գատ ոլորտում առկա է մի կարևորագույն խոչընդոտ` զբոսաշրջության սեզոնայնությունը: ՏՃԽ անդամները խնդիրը լուծելու բազմաթիվ տարբերակներ առաջարկեցին.

- Գորիսը լավագույն վայրն է ՄՊԱ-ի համար: Վերջինս թույլ կտա հաղթահարել զբոսաշրջության սեզոնայնությունը և հյուրեր ներգրավել նաև ռուսական շուկայից: (Շահեն Չեյթունցյան)
- Լեռնադահուկային սպորտի զարգացումը թույլ կտա ձմռանը տուրիստներ ընդունել: (Արուս Յայրապետյան)
- Սառույցի առկայությունը դժվարացնում է ձմռանը քաղաքում տեղաշարժվելը: Հաստատուն ձյան բացակայությունը թույլ չի տալիս զարգացնել Լեռնադահուկային սպորտը: (Շահեն Չեյթունցյան)
- Ձմռանը փառատոնների, համերգների կազմակերպման միջոցով կարելի է տուրիստների ներհոսք ապահովել: (Տիգրան Բարխուդարյան)
- Պետական մակարդակով մշակութային միջոցառումները կարող են զբոսաշրջիկներին տարածել քաղաքով մեկ: (Գայանե Մարտիրոսյան)
- Տաթև-Գորիս ճանապարհի բարեկարգումը, Գորիս ուղղություն ցույց տվող ցուցանակների տեղադրումը Տաթևից զբոսաշրջիկներին հետ կբերի Գորիս: (Շահեն Չեյթունցյան)
- Գորիսը տոմսով անվճար ծառայությունների տրամադրումը Գորիսում (օր.՝ մեկ գիշեր հյուրանոցում) զբոսաշրջիկին Տաթևից կբերի Գորիս: (Սարհատ Պետրոսյան)
- Կղմինդրի արտադրության վերականգնում, արհեստագործության ակտիվացում և ցուցադրություն: (Ժիրայր Մարտիրոսյան)

3. Քաղաքի առկա շարժման համակարգը կարիք ունի զարգացման, ինչպես նաև ինտեգրման Հին Գորիս պատմական թաղամասի հետ, հատկապես զարգացնելով անվավոր միջոցների շարժման համար նախատեսված երթուղիներ

Այս ուղղությամբ առկա հիմնախնդիրներից մեկը այն է, որ Գորիսը շուտով կհայտնվի ճանապարհային լուսանցքում: Վարդենիսի ճանապարհի և Յուսիս-Հարավ ավտոճանապարհի կառուցումից հետո ճանապարհի ուղղությամբ աշխատող տնտեսվարողները կտուժեն: Անհրաժեշտ է նրանց նախապատրաստել այս ցնցումին:

Հաջորդ խնդիրը վերաբերում է քաղաքի պատմական կենտրոնի և Հին Գորիս բնակատեղու միջև կապի, ենթակառուցվածքի բացակայությանը: Բացի այդ, պատմական թաղամաս տանող ճանապարհը կարիք ունի բարեկարգման ու սալիկապատման, իրականացված լուսավորությունը դեռևս բավարար չէ:

Մայրերի բացակայությունը, համայնքային ծառայությունների մասին բնակչության իրազեկվածության ցածր մակարդակը, այն որ երթուղու փոխվելու դեպքում բնակչությունը դրա մասին տեղյակ չի լինում, միջամայնքային տրանսպորտը ևս լուրջ հիմնախնդիրներ են:

Անկասկած, փողոցային ցանցի կարգավորումը կտանի տրանսպորտի կարգավորման: Քաղաքին պետք է մեկ երթուղի հինգից վեց ավտոբուսով, որը կաշխատի շրջանաձև սխեմայով: Բացի այդ, տրանսպորտը պետք է նաև հետաքրքիր լինի: Չբոսաշրջային հավակնություններ քաղաքում, օրինակ, զբոսաշրջային բաց ավտոբուսներ կամ ֆայտոններ կարող են լինել:

4. Աղբահանություն, Վարարակն գետի բնապահպանական վիճակ, անօրինական աղբավայրեր, բարեկարգում

Քաղաքի զարգացման ընթացքում կարևոր է հաշվի առնել պատմամշակութային արժեքներն ու բնապահպանական խնդիրները: Քաղաքը այս պահին աղբահանության լուրջ խնդիր ունի` պայմանավորված մի շարք հանգամանքներով.

- Բաց մեքենաներով աղբահանություն:

- 2. Գլխավոր աղբավայրի և քաղաքի մոտ լինելը: Շները աղբը տեղափոխում են քաղաք, պետք է լուծվի քաղաքի գլխավոր աղբավայրի խնդիրը:
- 3. Աղբ թախելու մշակույթի բացակայություն:-Քաղաքում չի կատարվում աղբի տեսակավորում, մինչդեռ դա թույլ կտար քիչ աղբ գոյացնել:
- Գետափնյա թաղամասի աղբահանություն:-Թաղամասում աղբը լցվում է անմիջապես Վարարակն գետի մեջ, չնայած նրան, որ մոտակայքում բազմաթիվ աղբամաններ կան:
- ՏՃԽ-ը քաղաքի բարեկարգման մի քանի սցենար է առաջադրում.
- Քաղաքում գործունեություն ծավալող ընկերությունները պետք է վճարեն քաղաքի բարեկարգման համար:
- Քաղաքապետարանը չի կարող պարտադրել մաքրել, բարեկարգել հանրային տարածքները: Սա կարող է արվել բանավոր զգուշացումների ձևով, գործընթացը օրենսդրորեն չի կարգավորվում:
- Քաղաքի մայրերը զբաղեցված են: Եթե դա կրում է մշտական կամ երկարաժամկետ բնույթ, քաղաքապետարանը վճարներ պետք է սահմանի դրա վրա:

5. Գլխավոր հրապարակը, երկու զբոսայգիները չեն հանդիսանում համաքաղաքային ժամանցի վայր, որի պատճառ են հանդիսանում վարչական շինություններն ու դրանց հարող արտադրական մակերեսները և տեղափոխվող բանտի համալիրը

Պատմական կենտրոնում կան բազմաթիվ չբնակեցված, կիսակառույց շենքեր, խորհրդային տարիներից առկա բարոյապես ու ֆիզիկապես մաշված բնակֆոնդ, որոնք խաթարում են պատմական միջավայրն ու բարձր դիտակետերից քաղաք բացվող տեսարանը (5-րդ ճակատ)

Խորհրդային շրջանի ժառանգությունը նույնպես պետք է հաշվի առնել: Միայն պատմական ժառանգությունը չէ, որ ձևավորում է քաղաքի դիմագիծը: Բացի այդ, քաղաքի դեմքը հանդիսացող կոլորիտային պատշգամբները գտնվում են վատ վիճակում:

Քաղաքում առկա է նաև հանրային տարածքների սակավության խնդիր, քանի որ վերջիններիս մեծ մասը սեփականաշնորհված է:

Թեպետ քաղաքի գլխավոր ճարտարապետը համամիտ է, որ քաղաքի նորակառույց հրապարակում կա կանաչապատման խնդիր, սակայն ներկայացվեց, որ վերջինս հենց վարչական հրապարակ է, հանգստյան պուրակ չէ, մինչդեռ հրապարակի ուղղությամբ մտահոգությունները բազմաթիվ են.

1. Հրապարակի լուսավորություն: -Հատկապես դատարկ ժամանակ հրապարակը տգեղ է նայվում, լուսամփոփները գեղեցիկ չեն, լուսավորությունը չափից ավելի շատ:
2. Անհրաժեշտ է լրացուցիչ երկրորդ հրապարակ, որը կարող է ծառայել որպես հանգստյան գոտի:
3. Գրիգոր Տաթևացու արձանը գտնվում է հրապարակի կենտրոնում, մինչդեռ Տաթևացին Գորիսի հետ որևէ կապ չունի, արձանի անհրաժեշտությունը չկա հրապարակում:
4. Հրապարակը կարող է լինել ներկայացուցչական` խաչքարերով, որոնք կարելի է տեղադրել պատվանդանների ու կանաչի վրա: Կարելի է կազմակերպել քանդակագործների աշխատանքների ցուցահանդես: Փոքր ծառեր կարող են տնկվել կամ ոչ բերքատու թթի ծառեր, քանզի թույլը Գորիսի բրենդն է:

Բանտի ու զորանոցի առկայությունը քաղաքում որոշներին ընդհանրապես չի խանգարում, որոշներն էլ բանտի ճակատագրի շուրջ հետաքրքիր առաջարկներ ունենին, ինչպես օրինակ, բանտը դիտարկել որպես հյուրանոց, իսկ բանտախցերը կարող են ծառայել որպես սենյակներ: Չորանոցը կարելի է դարձնել հայրենասերների հավաքատեղի: Չբոսաշրջության զարգացման տեսանկյունից այս երկուսն էլ շահեկան են: Կարծիք հնչեց, որ քաղաքում զորանոցի առկայությունը շատ ավելի է խանգարում, քան գաղութինը: Սովորական մարդու համար զորքի առկայությունը քաղաքում և զորանոցի արտաքին տեսքը, պատերի գույնը վանում է:

Արտադրական շինությունների շուրջ ՏՃԽ անդամները տարակարծիք էին: Տարբերակներից մեկը այն էր որ արտադրական շինությունները կարելի է վերափոխել բնակելի տների կամ համալսարանների, սա միջազգային պրակտիկայում ընդունված ձև է: Սա կարող է քաղաքի

կենտրոնական հատվածում կյանքն ակտիվացնել: Մյուս տարբերակն էլ այն է, որ արտադրական շինությունները վաղ թե ուշ պետք է քանդել:

Քաղաքում վաղուց արդեն մասնավոր սեփականատերերի հետ բանակցություններ պետք է վարել կիսակառույցների ֆունկցիան փոխելու համար: Օրինակ, Օրբելյանների փողոցի վրա կիսակառույցը տարիներ շարունակ փչացնում է քաղաքի տեսքը: Այն վերածվել է աղբանոցի, մինչդեռ կարող է ծառայել որպես բանկ, խանութ կամ սննդի կետ:

2.3 Համընդհանուր տեսլական

Գորիսի քաղաքային համայնքի արժեքավոր պատմամշակութային ժառանգության պահպանման հիմնական ուղին, նկատառում է բոլոր ռեսուրսների (կրթական, մշակութային, բնական, բուժական և այլն) ռացիոնալ օգտագործումը՝ կողմնորոշվելով հիմնականում գեղագիտական արժեքավոր միջավայրի վերաստեղծմանը՝ փախկապակցված շրջակա բնական լանդշաֆտի և գոյություն ունեցող տրանսպորտային, ինժեներական, տեխնիկական ենթակառուցվածքների հետագա կատարելագործման հետ:

Գորիսը կվեռածի ստեղծագործական հանգույցի՝ ժառանգության վրա հիմնված զարգացման համար իր մշակութային ռեսուրսների, ժառանգության միջոցով, ինչպիսիք են ավանդական ճարտարապետությունը, եզակի քաղաքային միջավայրի և յուրահատուկ պատմական քաղաքի ու այլ պատմական վայրերի, լանդշաֆտի և ոչ նյութական ժառանգության: Ժառանգության վրա հիմնված ռազմավարության մշակումը՝ նպատակաուղղված պատմական քաղաքի կենտրոնի վերականգնման վրա, կարող է խթան հանդիսանալ զբոսաշրջության և տնտեսական զարգացման համար: Պատմական կենտրոնի արդիականացումը կամբողջականացնի քաղաքային համալիրների և լանդշաֆտների գրավչությունը, հանրային տարածքների և ենթակառուցվածքների արդիականացումը կնպաստի բնակության և աշխատանքի բարենպաստ պայմանների ապահովմանը՝ խթանելով քաղաքի կայուն հավասարակշռված զարգացումը և պահպանելով կորստից առկա պատմաճարտարապետական բարձրարժեք շինությունները:

Քաղաքի՝ որպես տարածաշրջանային մշակութային կենտրոնի վերաճումը կնպաստի.

- ՀՀ զբոսաշրջային քաղաքականության ռազմավարական ուղղությունների իրականացմանը հետևյալ երթուղիներով. Երևան-Եղեգնաձոր-Սիսիան-Գորիս-Արցախ, Երևան-Եղեգնաձոր-Սիսիան-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Պարսկաստան, Սևանի ավազան-Սելիմի լեռնանցք-Գորիս-Արցախ և երկրորդ ճյուղը՝ Գորիս-Կապան-Մեղրի-Պարսկաստան: վերը նշված երթուղիներից Գորիսից կճյուղավորվեն՝ Խոտ-Շինուհայր-Հալիձոր-Սատանի կամուրջ-Տաթև-Արավուս ուղղությունները, որտեղ և կկազմակերպվեն միջանկյալ զբոսաշրջային հանգրվաններ: Երթուղիները կտարաբաժանվեն ըստ երթուղու բարդության աստիճանի՝ թեթև, միջին ծանրության, ծանր: Սա կհանգեցնի տարածաշրջանի գյուղական բնակավայրերի կայուն զարգացմանը ևս:
- Նոր առողջարանների ստեղծմանը (հիմնականում Գորիս քաղաքում) կլիմայաբուժության ուղղվածությամբ:
- Տրանսպորտային և սոցիալական ենթակառուցվածքների օբյեկտների (հիմնականում սպասարկման) կազմակերպմանը:
- Նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը:
- Կրթական մակարդակի բարձրացմանը:
- Բժշկական սպասարկման կատարելագործմանը:
- Տեղեկատվության տարածման նոր ձևերի ներմուծմանը:
- Տարածաշրջանի գյուղական բնակավայրերի խոշորացմանը:
- Գորիս քաղաքի պատմական կենտրոնի և դրա հետ հորինվածքային սերտ փոխկապակցվածության մեջ գտնվող քարանձավային բնակավայրի բարդ տեղանքի Էկոտիկ և ինքնատիպ կառուցապատման կարգավորմանն ու ռեկրեացիոն նպատակներով օգտագործելու ծրագրի մշակմանը:
- Բնակության համար բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորմանը:

- Ռազմավարության իրականացմանն ուղղված խնդիրների լուծումներն ընդհանրացված են միասնական տեսլականով (նպատակաուղղված քաղաքի պատմամշակութային ժառանգության վերակենդանացման վրա հիմնված քաղաքի հեռանկարային զարգացման ուղղությունների ձևավորում) և ձևակերպված են երկարաժամկետ և կարճաժամկետ նպատակների միջոցով:

2.4 Կարճաժամկետ նպատակներ

1. Բարեկարգ քաղաքի ձևավորում (մայթերի մաքրում, բարեկարգում, առուների եզրաքարեր, ծառերի Էտ, փողոցների սալիկապատում):
2. Քաղաքային հրապարակի վերազմավորում առավել ներկայացուցչականի (արձանների և խաչքարերի տեղադրում, կանաչապատման իրականացում)
3. Քաղաքի բնապահպանական իրավիճակի բարելավում, մասնավորապես, աղբահանության խնդրի լուծում:
4. Քաղաքային կյանքի աշխուժացում ժամանցային վայրերի ստեղծման և մշակութային նախաձեռնությունների իրականացման միջոցով:
5. Չբուսաշրջային ընդլայնված ենթակառուցվածքի ձևավորում:
6. Քաղաքային բրենդի ձևավորում, քարոզչական արշավների կազմակերպում (միտված ճանաչելիության բարձրացմանը):
7. Քաղաքաշինական կանոնակարգի ձևավորում` (հատկապես նպատակ ունենալով քաղաքային պատմականորեն ձևավորված կերպարի պահպանումը):

2.5 Երկարաժամկետ նպատակներ

1. Տարածաշրջանային զբոսաշրջային կենտրոնի վերածում` ապահովելով դրա բնական ու մշակութային առկա ներուժի հիման վրա ոլորտի զարգացումը:
2. Պատմամշակութային ժառանգության արժևորում, լիարժեք ցուցադրություն:
3. Քաղաքային ենթակառուցվածքների կայուն և միջավայրային զարգացում:
4. Քաղաքացիների մոտ սեփական քաղաքի տերը զգալու հանրային հոգեբանության ձևավորում` դրան միտված ներգործուն մեխանիզմների օգտագործմամբ:
5. Չբուսաշրջության նոր տեսակների ներդրում (ՍՊԱ, փառատուներ)` զբոսաշրջային ժամանակաշրջանը երկարաձգելու նպատակով:
6. Տեղական ավանդական արտադրությունների (կղմիկների) վերականգնում, արհեստագործության և ցուցադրությունների զարգացում:
7. Քաղաքի պատմական միջավայրին ոչ հարիր կառույցների տեղափոխում կամ վերակազմավորում այլ գործառույթներով:
8. Լքված արտադրական տարածքների վերօգտագործում (բնակելի, հասարակական, ուսումնական):

Ձևավորված տեսլականի իրագործմանն ուղղված նախատեսվում են հետևյալ հիմնական նպատակները, որոնց փուլ առ փուլ իրականացումն ի վերջո կհանգեցնի քաղաքի պատմական ժառանգության առկա վիճակի բարելավմանը, քաղաքի գրավչության բարձրացմանը և կազմավորմանը որպես տարածաշրջանային մշակութային-զբոսաշրջային կենտրոն` հազեցած հաղորդակցուղիների և սպասարկման հաստատությունների ժամանակակից համալիրով, քաղաքային միջավայրի ամբողջականացմանն ու բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորմանը:

2.6 Համընդհանուր տեսլականի նպատակները

1. **Չարգացնել զբոսաշրջությունը** միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:
2. **Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը** դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:

- 3. Նպաստել ստեղծարար ոլորտների զարգացմանը,** բնական ու մշակութային լանդշաֆտի և ոչ նյութական ժառանգության համադրությամբ, դիտարկելով ՏՏ ոլորտում ամկա ներուժն ու պատմական Մետաքսի ճանապարհի վրա գտնվելը որպես առավելություն:
- 4. Կատարելագործել կրթական և հանրային իրազեկման միջոցները,** նպատակ ունենալով նպաստել ժառանգության պահպանմանն ու դրա հետ առնչվող ոլորտների զարգացմանն ու տարածմանը:
- 5. Ձևավորել առողջ ապրելու համար անհրաժեշտ շրջակա միջավայր,** զարգացնելով քաղաքային կառավարման ենթակառուցվածքներն ու հանրահռչակել էկոլոգիապես մաքուր արտադրությունները:

3. Գործողություններ

Չամայնքի պատմական միջավայրի բարեկարգմանը, բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորմանն ու համայնքի տնտեսական զարգացմանն ուղղված հիմնական նպատակների հանրագումարը ներառում է ստորև ներկայացվող 5 հիմնախնդիրները (ոլորտները) և նպատակների ընտրված համալիրն իրականացնելուն միտված և յուրաքանչյուրն առավել մանրամասն մեկնաբանող ու դրանց իրականացմանն ուղղված միմյանց լրացնող գործողությունների հաջորդականությունը:

1. Չարգացնել զբոսաշրջությունը

միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:

- 1.1. Չբոսաշրջային նոր ենթակառուցվածքի կառուցում դեպի կապան ճանապարհին, քաղաքի և հարակից շրջանների միջև տնտեսական զարգացման փոխհարաբերությունների և գործառնական կապերի պլանավորում, և զարգացում:
- 1.2. Մշակութային նախաձեռնությունների (տոնակատարություններ, մշակութային միջոցառումներ, մրցույթներ, թեմատիկ ցուցահանդեսներ) կազմակերպում՝ զարգացնելով մշակութային զբոսաշրջությունը և աջակցելով հարակից բիզնեսին:
- 1.3. Ավանդական ու գեղարվեստական արհեստների վերաանգնում, հուշանվերների արտադրությանը, այդ թվում՝ տնայնագործական, միտված ծրագրերի խրախուսում, մշակում և իրականացում, այդ թվում և ուղղակի աջակցում՝ պահպանելով ավանդական մեթոդներն ու նյութերը:
- 1.4. Միջոցառումների կազմակերպում, ինչպիսիք են ավանդական ժողովրդական արվեստի և այլ փառատոնները, ամառային դպրոցները և մասնագիտական հանդիպումները, տոնավաճառները պատմական վայրերում:
- 1.5. Քաղաքում տպավորիչ նախաձեռնությունների իրականացում (Տաթևի ճոպանուղու և հնձորեսկի կամրջի օրինակով):
- 1.6. Տեղական ավանդական շինարարական արտադրությունների զարգացում, մասնավորապես կղմինդրի արտադրություն, ատաղձագործական արհեստանոցների ստեղծում:
- 1.7. Գայլուկի, լոբու, թթի օղու և այլն տեղական առանձնահատուկ գյուղատնտեսական արտադրանքի զարգացում:
- 1.8. Էկոզբոսաշրջության զարգացմանը միտված ծրագրերի իրականացում, կարևորելով ձմեռային ու առողջարանային (spa) զբոսաշրջության զարգացմանը:
- 1.9. Վրանային ճամբարի համար տարածքի տրամադրում:
- 1.10. Նոր զբոսաշրջային հետաքրքրությունների ստեղծում (ՄՊԱ, փառատոներ) զբոսաշրջության սեզոնայնության հաղթահարման համար:
- 1.11. Տրանսպորտային միջոցների դիվերսիֆիկացում, զբոսաշրջային ավտոբուսներ կամ կառքեր մեկ երթուղով, որը կաշխատի շրջանաձև սխեմայով պատմական կենտրոնում:
- 1.12. Փոքր, ոչ պտղատու թթենիների տնկում քաղաքի կենտրոնում, քանզի թույլը համարվում է քաղաքի բրենդը:
- 1.13. Քաղաքային կյանքի աշխուժացում ժամանցային վայրերի ստեղծման և մշակութային նախաձեռնությունների իրականացման միջոցով:
- 1.14. Տեղական ավանդույթները ներկայացնող ամենամյա փառատոններ:

2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը

դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:

- 2.1. Քաղաքի կենտրոնական հատվածում գտնվող նախկին բաղնիքի շենքի վերականգնու, նպաստելու քաղաքի այդ հատվածի քաղաքաշինական ամբողջացմանը և ինտեգրմանը պատմական միջավայրին:
- 2.2. Քրեակատարողական հիմնարկի ապագա օգտագործման գաղափարների վերաբերյալ քայլերի ձեռնարկում:
- 2.3. Պատմական կենտրոնում ժառանգության միջավայրի վերականգնում, կարևորելով դրա որակական և գործառնական կողմերին, մասնավորապես հեռացնելով անհամապատասխան հավելումներն ու անձրևաջրերի հեռացման և վերաշրջանառության հնարավորությունների հետ կապված ենթակառուցվածքների վերականգնումը:
- 2.4. Հանրային տարածքների դերի վերաբնորոնում ու դրա գործառնության գարգացմանը միտված նախագծերի իրականացում, տարածքների կանաչապատում:
- 2.5. Փողոցների արդիականացում պատմական կենտրոնում, մասնավորապես կարևորելով մայրերի ու անձրևաջրերի առուների գարգացումն ու պահպանումը:
- 2.6. Քաղաքում հաղորդակցության համակարգի վերնայում հատկապես կարևորելով և գարգացնելով հետիոտն և հեծանվային շարժման համակարգերն ու դրանց ինտեգրումը քաղաքային և տարածաշրջանային համակարգերին:
- 2.7. Ֆուտբոլի մարզադաշտի շրջակայքի բարեկարգում ու քաղաքային այդ գործառնության գարգացումը:
- 2.8. Երկրագիտական թանգարանի վերակառուցում:
- 2.9. Վերիշեն և Հին Գորիս տարածքներում առկա քարանձավների վերականգնում:
- 2.10. Պատմական կառուցահատման արժեքավոր հատվածներում առկա տարրերի (պատշգամբներ, պատուհաններ) միասնական վերականգնում:
- 2.11. Քաղաքի հորհրդային ժառանգության պահպանմանն ու արդիականացմանը նպաստելուն միտված քայլերի իրականացում:
- 2.12. Քաղաքի 5-րդ ճակատի ուսումնասիրում ու դրա վերականգնմանն ու գարգացմանը միտված քայլերի իրականացում:
- 2.13. Ծոփ բներ թաղամասի ուսումնասիրում, հանրահռչակում ու վերականգնում:
- 2.14. Բանտի տեղափոխում քաղաքի ծայրամաս, շենքի վերափոխում հյուրանոցի (գրասաշրջային գրավչություն):
- 2.15. Կոմիտասի փողոցի անավարտ շինության կառուցման ավարտ՝ որպես բանկ, խանութ կամ սննդի կետ:
- 2.16. Արդյունաբերական գոտիների վերափոխում այլ ֆունկցիաների (բնակելի, կրթական և այլն):
- 2.17. Քաղաքային հրապարակի կերպարանափոխում՝ որպես առավել ներկայացուցչական հրապարակի, խաչքարերով, որոնք կարող են տեղադրվել պատվանդանների կամ կանաչի վրա:
- 2.18. Քաղաքի կենտրոնի պատմական հատվածի լուսավորում տվյալ մասին հատուկ լուսային ձևավորման տարրերով:

3. Նպաստել ստեղծարար ոլորտների զարգացմանը

բնական ու մշակութային լանդշաֆտի և ոչ նյութական ժառանգության համադրությամբ, դիտարկելով SS ոլորտում առկա ներուժն ու պատմական Մետաքսի ճանապարհի վրա գտնվելը որպես առավելություն:

- 3.1. Փողոցային կահավորանքի, փողոցային լուսավորության արդիականացում:
- 3.2. Տրանսպորտային միջոցների դիվերսիֆիկացում (հանրային տրանսպորտ, այլընտրանքային տրանսպորտ), պատմական գյուղին հասնելու համար նախատեսված հանրային տրանսպորտ և կայանատեղիներ:
- 3.3. Փողոցների անվանումներով և ժառանգության նշանակությունը կարևորող ցուցանակների ձևավորում:

- 3.4. Գրիգոր Տաթևացու վարչական հրապարակի վերակենդանացում` կապ ստեղծելով քաղաքի կենտրոնի հետ դեպի հանրային զբոսայգի և Հաղթանակի զբոսայգի հետիոտնային մուտքի միջև` խթանելով հետիոտների շարունակական հոսքը:
- 3.5. Մշակութային ժառանգության վերակենդանացում` հին կամ լքված շինությունների վերականգնման վերաօգտագործման ծրագրերի միջոցով` պաշտպանելով մշակութային ու բնական ժառանգությունը ոչնչացումից:
- 3.6. Արդյունաբերական գոտու վերածում ստեղծարար տեխնոլոգիաների (ուսումնասիրություններ մշակութային ու ստեղծարար արդյունաբերության մեջ, մշակութային տեսություններ, մշակույթի պատմություն) կրթական կենտրոնի` որպես գիտելիքահենք տնտեսության շարժիչ ուժ:
- 3.7. Կանգառների կառուցում:

4. Կատարելագործել կրթական և հանրային իրազեկման միջոցները

Նպատակ ունենալով նպաստել ժառանգության պահպանմանն ու դրա հետ առնչվող ոլորտների զարգացմանն ու տարածմանը:

- 4.1. Քաղաքային բրենդի ստեղծում` ընդգծելով ժառանգության առանձնահատկությունները:
- 4.2. Բնական ու մշակութային ներուժը ներկայացնող քարոզչական արշավների կազմակերպում` նպատակ ունենալով բարձրացնել Գորիսի մշակութային և տնտեսական ներուժի վերաբերյալ համընդհանուր իրազեկվածությունը:
- 4.3. Ժառանգության կարևորության և պահպանության անհրաժեշտության վերաբերյալ կրթական ծրագրերի իրականացում հանրակրթական դպրոցներում:
- 4.4. Քաղաքացիների և շահառուների ներգրավվածություն քաղաքային զարգացման որոշումների կայացման գործընթացում:
- 4.5. Բնակիչների իրազեկում իրենց ժառանգության ու դրա արժեքի մասին` կարևորելով դրա արդյունքում զբոսաշրջության զարգացման հետևանքների մասին, այդ թվում և ռիսկեր պարունակող դրսևորումների վերաբերյալ (շուկայական մանիպուլացիայներ, պատմական միջավայրի իմիտացիոն փոխակերպումներ և այլն):
- 4.6. Մշտական տեղեկատվության տարածում վերակենդանացման և զբոսաշրջության զարգացման արդյունքները տեսանելի դարձնելու համար:
- 4.7. Քաղաքի պատմական միջավայրի վերակառուցման օրինակների մշակում և հանրահռչակում:
- 4.8. Ժառանգության արժեքների վերաբերյալ պարբերական հրատարակումներ և լրատվական հաղորդումներ:
- 4.9. Հուշարձանների մոտ տեղեկատվական ցուցանակների տեղադրում
- 4.10. Քաղաքի համար ամբողջական քարտեզի պատրաստում ու տարածում:
- 4.11. Համայնքում ասոցիացիաների ձևավորում, որոնք իրենք են որոշում ներքին խաղի կանոնները (ինքնակարգավորման կառույցներ), օրինակ` հյուրանոցատերերի:
- 4.12. Ցուցանակների և գովազդային պաստառների վերաբերյալ համակարգված ու համընդհանուր ընդունելի կանոնակարգի մշակում:

5. Զևակորել առողջ ապրելու համար անհրաժեշտ շրջակա միջավայր

զարգացնելով քաղաքային կառավարման ենթակառուցվածքներն ու հանրահռչակել էկոլոգիապես մաքուր արտադրությունները:

- 5.1. Վարարակն գետի առափնյա տարածքների մաքրում աղբից և լքված կառույցներից:
- 5.2. Կոմունալ ծառայությունների արդիականացում:
- 5.3. Թափոնների տնօրինում` բնապահպանական ռիսկերի նվազեցմամբ, մասնավորապես բացառելով անօրինական աղբավայրերը Վարակն գետի հունի և ափամերձ տարածքներում, ինչպես նաև աղբի տեսակավորում, վերաշրջանառություն, վերաօգտագործում:

- 5.4. Կոյուղու համակարգի արդիականացում և գլխավոր կոլեկտորի կառուցում՝ նպատակ ունենալով նվազեցնել գետի աղտոտումն ու դրա բնապահպանական ռիսկերը:
- 5.5. Հանրային կանաչապատ տարածքների բարեկարգում հաշվի առնելով տեղական ավանդույթներն ու արդի համաշխարհային փորձը:
- 5.6. Գետի հունի բարեկարգում և կայունացման միջոցառումներ՝ օգտագործելով պահպանիչ հենապատեր, ինտեգրելով այն համաքաղաքային կանաչ համակարգին:
- 5.7. Քաղաքային մաքրման կայանի կառուցում և շահագործում:

Հավելված 1. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 1

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 1 (1.1)</p>	
---	--	---

1.1 Չբոսաշրջային նոր ենթակառուցվածքի կառուցում դեպի Կապան ճանապարհին

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Քաղաքում տպավորիչ նախաձեռնությունների իրականացում, որոնք կնպաստեն քաղաքի ճանաչելիության բարձրացմանը (Տաթևի ճոպանուղու և Խնձորեսկի կամուրջի օրինակով):
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիսը շուտով կհայտնվի ճանապարհային լուսանցքում հայտնվելու վտանգի տակ նոր ավտոմայրուղու կառուցման պարագայում, որը կշրջանցի քաղաքը: Այդպիսով կարող է ստեղծվել մի իրավիճակ, երբ զբոսաշրջիկը կայցելի Տաթև և Խնձորեսկ՝ առանց Գորիս մտնելու:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	1. Չարգացնել զբոսաշրջությունը միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը՝ որպես հեռակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Նոր զբոսաշրջային դեստինացիայի մշակում: • Նոր ու տպավորիչ զբոսաշրջային գրավչության օբյեկտի կառուցում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2019 • Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Բիզնես ոլորտ
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Բարերարներ Գործարարներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Քաղաքի ճանաչելիության մեծացում: • Չբոսաշրջիկների թվի աճ: • Չբոսաշրջության սեզոնայնության հաղթահարում: • Չբոսաշրջության ոլորտի եկամուտների ավելացում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպություն(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyanyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 2. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 2

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱԲԸ: ԳՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՐԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 2 (1.3)</p>	
---	---	---

1.3 Ավանդական ու գեղարվեստական արհեստների վերականգնում

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Ավանդական ու գեղարվեստական արհեստների արտադրությանը միտված ծրագրերի մշակում և իրականացում, այդ թվում և ուղղակի աջակցում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Քաղաքի արհեստագործական երբեմնի ավանդույթները այժմ անհետացման ու մոռացության վտանգի տակ են:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	1. Չարգացնել զբոսաշրջությունը միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> Կղմինդրի արտադրության վերականգնում: Տեղական ավանդական շինարարական արտադրությունների զարգացում, մասնավորապես կղմինդրի արտադրություն, ատաղձագործական արհեստանոցների ստեղծում: Արհեստների ակտիվացում և ցուցադրություն:

ժամկետները, առաջնահերթություն- ները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☒ ☐ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2017 • Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ, հասարակական կամք
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Բնակիչներ, հասարակական կազմակերպություններ, տնային տնտեսություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Ավանդական արհեստանոցների հիմնում: • Արհեստագործական նյութերի արտադրություն և վաճառք: • Պատմական քաղաքին անհրաժեշտ արհեստագործական նյութերով ապահովում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(եր ը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 3. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 3

	COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 3 (1.6)	
---	--	---

1.6 Տեղական ավանդական շինարարական արտադրությունների զարգացում

Դիրքը	
	
Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Տնայնագործական արտադրանքների ու հուշանվերների արտադրության խրախուսում՝ պահպանելով ավանդական մեթոդներն ու նյութերը:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիսն աչքի է ընկնում տեղական ուտեսների ու մթերքների բազմազանությամբ: Գորիսի լոբին, թուփը, ավելուկը, տեղական ուտեստները հայտնի են բոլոր հայերի շրջանում: Այս ոլորտում քաղաքը մեծ պոտենցիալ ունի՝ վերածվելու գաստրոնամիկ զբոսաշրջության կենտրոնի, սակայն տեղացիների մոտ բավարար գիտակցված չէ հյուրասիրության մշակույթը՝ նաև շահավետ դարձնելու պրակտիկան: Քաղաքում գրեթե բացակայում են հուշանվերների խանութները, մինչդեռ փայտամշակությամբ, ձեռքի աշխատանքների արտադրությամբ, գորգագործությամբ զբաղվող վարպետները բազմաթիվ են:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	1.2 արգացնել զբոսաշրջությունը միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործումը՝ բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը՝ որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Լոբու, թափ օղու և այլն տեղական բնական ուտեստների ու արտադրանքների յուրահատկությունների բացահայտում, հանրահռչակում ու զարգացում: • Քաղաքը գովազդող հուշանվերների արտադրության խթանում և վաճառք:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☒ Միջնաժամկետ ☐ Երկարաժամկետ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2017 • Ռիսկը: Բնակիչների ու տեղական արտադրողների մոտ մոտիվացիայի բացակայություն:
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, տեղական արտադրողներ, ավանդական բարքերին ու ավանդույթներին տիրապետող բնակիչներ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղական ավանդական ապրանքների ներկայացում և գովազդում: • Գաստրոնոմիկ զբոսաշրջության զարգացում: • Բնակիչների մոտ սեփական արտադրանքի վաճառքից եկամուտների գոյացում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 4. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 3

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 4 (1.10)</p>	
---	--	---

1.10 Նոր զբոսաշրջային հետաքրքրությունների ստեղծում (ՍՊԱ, փառատոներ) զբոսաշրջության սեզոնայնության հաղթահարման համար

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

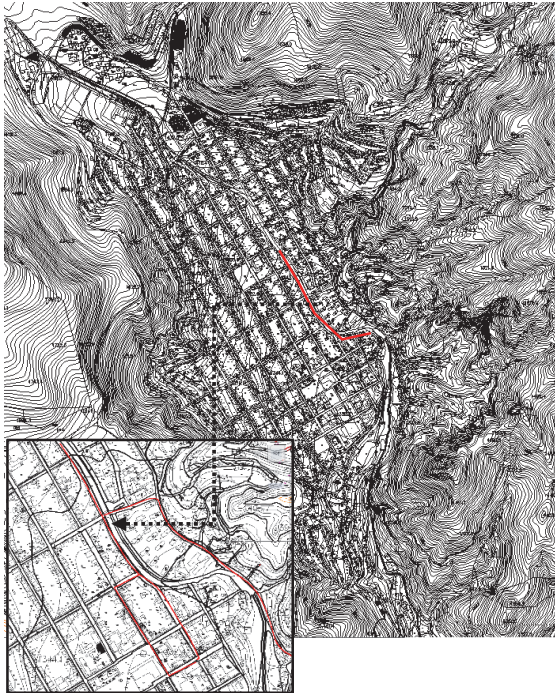

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Ձևավորել քաղաքի՝ որպես տարվա չորս եղանակների, գրավիչ ու բարենպաստ զբոսաշրջային կենտրոնի նկարագիրը և այն պատշաճ ներկայացնել միջազգային շուկայում:</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Վերջին տարիներին քաղաք այցելող զբոսաշրջիկների թիվը կտրուկ ավելացել է, սակայն զբոսաշրջությունը աչքի է ընկնում արտահայտված սեզոնայնությամբ: Պատճառը զբոսաշրջային ժամանցի վայրերի պակասն է, ձմեռային, առողջարանային զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների բացակայությունը, մշակութային միջոցառումների սակավությունը:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>Չարգացնել զբոսաշրջությունը՝ միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը՝ բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը՝ որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:</p>
<p>Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը</p>	

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Էկոզբոսաշրջության զարգացմանը միտված ծրագրերի իրականացում՝ կարևորելով ձմեռային ու ամողջարանային զբոսաշրջության զարգացումը, նոր զբոսաշրջային հետաքրքրությունների ստեղծում (ՍՊԱ, փառատոներ) զբոսաշրջության սեզոնայնության հաղթահարման համար: • Չարգացել ձմեռային զբոսաշրջությունը՝ ներդնելով ձմեռային սպորտաձևեր: • Աշխուժացնել քաղաքում զբոսաշրջային միջոցառումները:
Ժամկետները, ամառնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2019 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարություն, Հայաստանի զարգացման հիմնադրամ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, միջազգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Չբոսաշրջության սեզոնայնության հաղթահարում: • Չբոսաշրջային եկամուտների ավելացում: • Չբոսաշրջիկների թվի աճ:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<ul style="list-style-type: none"> • Համայնքի քառամյա զարգացման ծրագիրը: • Գորիս քաղաքում զբոսաշրջության զարգացման ծրագիր

Հավելված 5. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 5

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 5 (1.11)</p>	
---	---	---

1.11 Տրանսպորտային միջոցների դիվերսիֆիկացում

<p>Դիրքը</p> 	
---	--

Գործողության հիմնական նկարագիրը

<p>Ամփոփում</p>	<p>Տրանսպորտային միջոցների դիվերսիֆիկացում (հանրային տրանսպորտ, այլընտրանքային տրանսպորտ), պատմական գյուղին հասնելու համար նախատեսված հանրային տրանսպորտ և կայանատեղիներ:</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Քաղաքում բնակչության փոխադրումն իրականացվում է ավտոբուսի, երթուղային տաքսու միջոցով: Ներհամայնքային հասարակական տրանսպորտով երթևեկության կազմակերպման համար քաղաքապետարանը պարբերաբար կազմակերպում է ավտոբուսային և միկրոավտոբուսային երթուղիների մրցույթներ: Հաղթող կազմակերպությունները մրցույթի սահմանած ժամանակահատվածում ու սահմանված կարգով, համայնքի բնակչության համար իրականացնում են տրանսպորտային ծառայություններ՝ երթուղիների տրանսպորտային սպասարկմամբ:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>Նպաստել ստեղծարար ոլորտների զարգացմաները, բնական ու մշակութային լանդշաֆտի և ոչ նյութական ժառանգության համադրությամբ, դիտարկելով SS ոլորտում առկա ներուժն ու պատմական Մետաքսի ճանապարհի վրա գտնվելը որպես առավելություն:</p>

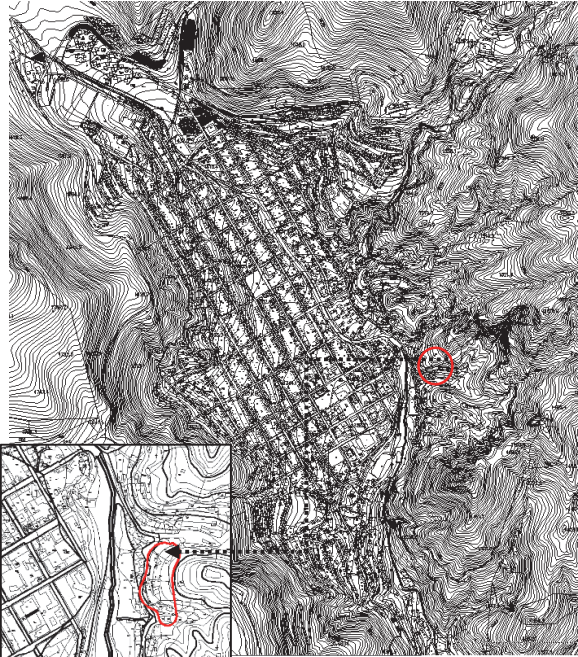

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Չբոսաշրջային ավտոբուսներ կամ կառքեր մեկ երթուղով, որը կաշխատի շրջանաձև սխեմայով պատմական կենտրոնում: • Հին Գորիս տանող հետաքրքիր տրանսպորտային միջոցների շահագործում: • Չբոսաշրջային նշանակության բաց ավտոբուսների շահագործում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2019 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, մասնավոր տրանսպորտային կազմակերպություններ, հյուրանոցներ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Բիզնես ոլորտ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Չբոսաշրջային նոր գրավչությունների ստեղծում: • Քաղաքում տեղաշարժի դյուրինացում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի Չբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 6. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 6

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱԲԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 6 (1.14)</p>	
---	---	---

1.14 Տեղական ավանդույթները ներկայացնող ամենամյա փառատոներ

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Մշակութային նախաձեռնությունների կազմակերպում՝ զարգացնելով մշակութային զբոսաշրջությունը և աջակցելով հարակից բիզնեսներին:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Տարածաշրջանում ամենամյա փառատոներն ու տոնակատարություններն սակավ են: Սյունյաց ավանդույթներ փառատոնը Գորիսում, Ոչխարների խուզման փառատոնը Գորիսում, Գորիսյան օրեր և Բակունցյան օրեր ավանդական տոնակատարությունները դեռևս բավարար ու այնքան մասշտաբային չեն, որ զբոսաշրջիկների մեծ հոսք ապահովեն:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	1. Չարգացնել զբոսաշրջությունը միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	

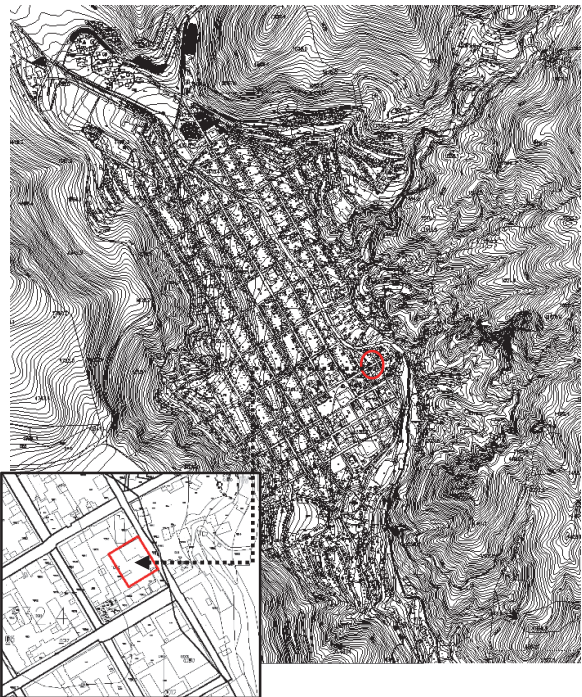
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Տոնակատարությունների, մշակութային միջոցառումների, մրցույթների, թեմատիկ ցուցահանդեսների կազմակերպում: • Ավանդական ժողովրդական արվեստի և այլ փառատոնների, ամառային դպրոցների և մասնագիտական հանդիպումների, տոնավաճառների կազմակերպում պատմական վայրերում: • Տեղական ավանդույթները ներկայացնող ամենամյա փառատոնների անցկացում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☒ ☐ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2017 • Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ, հասարակական ակտիվության բացակայություն
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Բնակիչներ, հասարակական կազմակերպություններ, նախարարություններ, բիզնես ոլորտ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Մշակութային կյանքի աշխուժացում: • Մշակութային զբոսաշրջության զարգացում: • Չբոսաշրջիկների հոսքի աճ: • Հարակից բիզնեսի զարգացում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպություն(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avesyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 7. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 7

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 7 (2.1)</p>	
---	--	---

2.1. Քաղաքի կենտրոնական հատվածում գտնվող նախկին բաղնիքի շենքի վերականգնում

Դիրքը

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Վերականգնել քաղաքի կենտրոնական հատվածում գտնվող նախկին բաղնիքի շենքը՝ նպաստելով քաղաքի այդ հատվածի ինտեգրմանը քաղաքի հանրային համակարգին:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Նախկին դպրոցի և բաղնիքի՝ քաղաքում միակ եռահարկ կառույցը՝ սրբատաշ քարից (վնասվել է հրդեհի տեսանքով): Քաղաքում կառույցը եզակի է, հաշվառված է հուշարձանների ցանկում, քաղաքում քաղաքաշինական օրինակ է, գտնվում է կենտրոնի մատչելիության գոտում, հիմնական պատը լիովին պահպանված է, երկարատև չվերանորոգման և տանիքի հատվածների կորստի պատճառով աստիճանաբար քայքայվում է տեղումների ազդեցության տակ և առկա է վտանգ ամբողջովին կորցնել այն:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Շենքը փրկել կորստից՝ Նոր գործառույթի վերագրմամբ: • Վերակազմավորել որպես ստեղծարար տեխնոլոգիաների կենտրոն՝ գիտաժողովների դահլիճով: • Քաղաքի պատմական կենտրոնում պատմական արժեք ներկայացնող կառույցի վերակառուցում-վերակենդանացում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2020 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Չիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան Մասնավոր կազմակերպություններ Միջազգային կազմակերպություններ
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, միջազգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Վարկային միջոցներ Գրանտային ծրագրեր
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Նոր ուսումնական կենտրոն քաղաքի համար: • Վտանգված պատմական արժեք ներկայացնող կառույցի վերակենդանացում: • Քաղաքային միջավայրի ամբողջականացում, գեղագիտական տեսքի բարելավում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Չայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avaneyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<ul style="list-style-type: none"> • «Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծը և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման ծրագրի» հայեցակարգը: • Տարբեր տարիներին «Չայնախագիծ» նախագծային ինստիտուտում մշակված Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագծերը: • ՀՀ տարաբնակեցման գլխավոր հատակագիծը: • Համայնքի քառամյա զարգացման ծրագիրը:

Հավելված 8. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 8

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 8 (2.2)</p>	
---	---	---

2.2. Քրեակատարողական հիմնարկի ապագա օգտագործման գաղափարների վերաբերյալ քայլերի ձեռնարկում

Դիրքը

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Քրեակատարողական հիմնարկի ապագա օգտագործման գաղափարների վերաբերյալ քայլերի ձեռնարկում, այդ թվում, ուսումնասիրությունների, հարցումների իրականացում, գաղափարների և լուծումների մրցույթների անցկացում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	1812թ. կառուցված այդ շինությունը սկզբնական շրջանում ռուսական գորանոց էր և բանտ, իսկ 1870-ից՝ միայն բանտ: Այն ժամանակ Գորիսը դեռևս ձևավորված չէր և բանտը կառուցվել է մեկուսի վայրում, հետո ծնունդ է առել ու զարգացել քաղաքը, իսկ բանտը հայտնվել է բնակավայրի կենտրոնում՝ շրջապատված բնակելի ու վարչական շենքերով:

	Գորիս քրեակատարողական հիմնարկը բացասական ներգործություն ունի աճող սերնդի դաստիարակության և տարածաշրջանի քրեական իրավիճակի վրա:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	1. Չարգացնել զբոսաշրջությունը միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գորիսի մրցակցային գրավչությունը որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը: 2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	Բանտի տեղափոխում քաղաքի ծայրամաս, շենքի վերափոխում հյուրանոցային համալիրի:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☐ Միջնաժամկետ ☒ Երկարաժամկետ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2020 • Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան Տեղացի ու օտարերկրյա ներդրողներ
Մասնակցություն	Բնակիչներ, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, հասարակական կազմակերպություններ, բիզնես ոլորտ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Օտարերկրյա ներդրումներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Հանցավոր ու քրեական մթնոլորտի վերացում: • Չբոսաշրջային գրավչության նոր օբյեկտի հիմնում: • Աշխատատեղերի ստեղծում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com

Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	
--------------------------------	--

Հավելված 9. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 9

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 9 (2.4)</p>	
---	---	---

2.4 Հանրային տարածքների դերի վերաբերում ու դրա գործառույթների զարգացմանը միտված նախագծերի իրականացում, տարածքների կանաչապատում

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

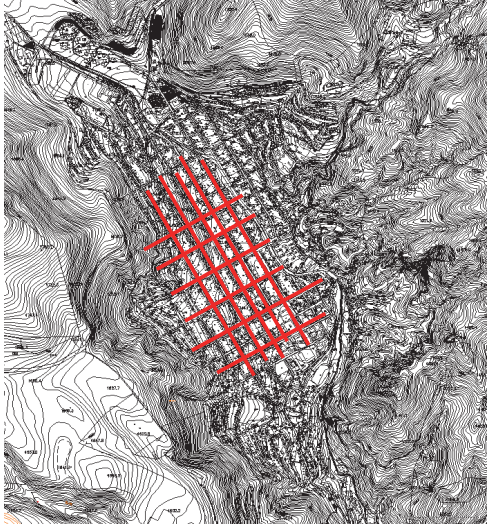

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Հանրային կանաչապատ տարածքների բարեկարգում հաշվի առնելով տեղական ավանդույթներն ու արդի համաշխարհային փորձը:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիս քաղաքի վարչական տարածքից 382 հեկտարը կանաչ տարածքներ են՝ զբոսայգիներ, պուրակներ, տնամերձեր, որոնց զգալի մասն այսօր մեծածավալ վերականգնողական միջոցառումների կարիք ունի: Քաղաքում սակավ են ծաղկապատ տարածքները, հողաշերտի վրա ստեղծված գագոնային շերտերը, բարեկարգ պուրակներն ու այգիները:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	5. Ձևավորել առողջ ապրելու համար անհրաժեշտ շրջակա միջավայր, զարգացնելով քաղաքային կառավարման ենթակառուցվածքներն ու հանրահռչկել էկոլոգիապես մաքուր արտադրությունները:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • հանրային կանաչապատ տարածքների ստեղծում • առկա կանաչ գոտիների մշակում • տեղական ավանդույթներին համապատասխան բարեկարգում • միջազգային մասնագիտական փորձի կիրառում
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2020 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Բնակիչներ, հասարակական բնապահպանական կազմակերպություններ, տեղական հիմնարկ-ձեռնարկություններ, միջազգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Գրանտային ծրագրեր
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	Քաղաքի գեղագիտական տեսքի ձևավորում, տեղական ավանդույթներին համապատասխան կանաչ գոտիների ստեղծում, կանաչ գոտիների մշակման նոր տեխնալոգիաների ներդրում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 10. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 10

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 10 (2.5)</p>	
---	---	---

2.5 Փողոցների արդիականացում պատմական կենտրոնում, մասնավորապես կարևորելով մայթերի ու անձրևաջրերի առունների զարգացումն ու պահպանումը

<p>Դիրքը</p> 	
<p>Գործողության հիմնական նկարագիրը</p>	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Փողոցների արդիականացում պատմական կենտրոնում, մասնավորապես կարևորելով մայթերի ու անձրևաջրերի առունների զարգացումն ու պահպանումը:</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Քաղաքի մայթերն ու առունները հիմնականում անբարեկարգ են: Գարնանը մայթերն ավելի անանցանելի են դառնում, քանի որ որոշ հատվածներում փողոցներն ամբողջությամբ ծածկվում են կանաչով: Խնդիրն ավելի է սրվում հեղեղումների ժամանակ: Մարդիկ քայլում են երթևեկելի ճանապարհով՝ վտանգելով իրենց կյանքը:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:</p>
<p>Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը</p>	
<p>Նպատակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> բարեկարգել և ասֆալտապատել մայթերը՝ ապահովելով բնակչության անվտանգ երթևեկը կառուցել և վերանորոգել համայնքի հակահեղեղային սելավատրոսերը, ապահովելով համայնքի քաղաքաշինական ֆոնդի ֆիզիկական պահպանության խնդիրը մեծացնել գործող որոշ հեղեղատարների թողունակությունը

Ժամկետները, առաջնահերթություն- ները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☐ ☒ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: մարտ 2017- մարտ 2019 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Բնակիչներ, հասարակական կազմակերպություններ, տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, համայնքային ենթակայության կառույցներ, կոմունալ տնտեսություն:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • անցանելի ու բարեկարգ մայրերի կառուցում • առուների մաքրում, եզրաքարերի նորացում
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 11. Գորիսի ելակետային պլանի գործառնություն թիվ 11

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 11 (2.7)</p>	
---	---	---

2.7 Ֆուտբոլի մարզադաշտի շրջակայքի բարեկարգում ու քաղաքային այդ գործառնության զարգացումը

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

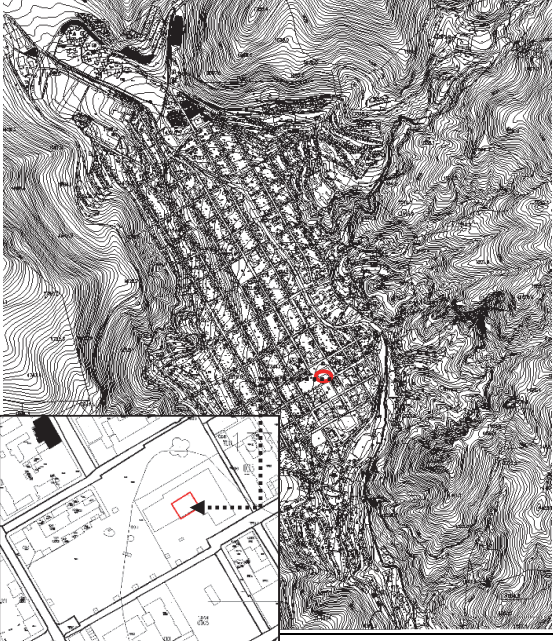

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Ֆուտբոլի մարզադաշտի և շրջակայքի բարեկարգում ու քաղաքային մարզական գործառնության զարգացումը
Մարտահրավերը(երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիսում գործում են Ա. Օրոյանի անվան շախմատի դպրոցը, Սյունիքի մարզի Գորիսի տարածաշրջանային մանկապատանեկան մարզադպրոցը և Գորիսի մանկապատանեկան մարզադպրոցը: Վերջինս ունի 195 սան, որից 80-ը ֆուտբոլի խմբակներում:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Ֆուտբոլի դաշտի նորոգում • Նոր սպորտային ձևերի ներդրում • գույքի ձեռքբերում • ֆուտբոլի դաշտի շրջակայքի բարեկարգում, անվտանգության ապահովում

Ժամկետները, առաջնահերթություն- ները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☐ ☒ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2020 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ, պետական մակարդակով նվազ հետաքրքրության
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարրցերի նախարարություն, ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիա
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Սյունիքի մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • քաղաքի մարզական կյանքի աշխուժացում • առողջ սերնդի դաստիարակում • ֆուտբոլում ունեցած հաջող ավանդույթների վերականգնում
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(եր ը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyanyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 12. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 12

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 12 (2.8.)</p>	
---	---	---

2.8 Երկրագիտական թանգարանի վերակառուցում

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

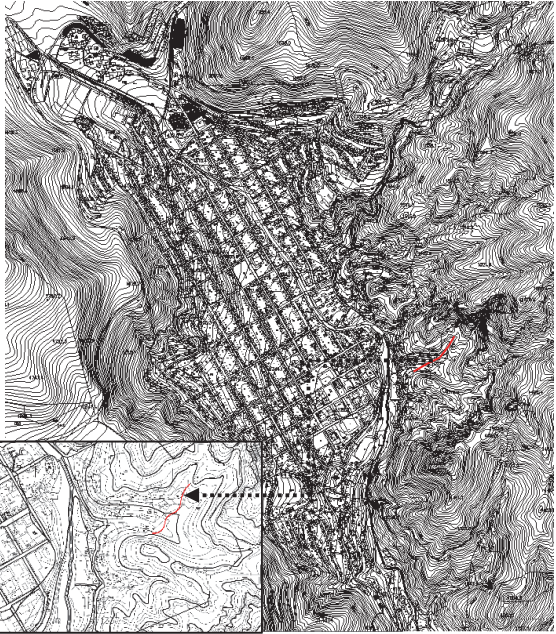

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Երկրագիտական թանգարանի վերակառուցում, ինչպես նաև քաղաքի թանգարանային համակարգի վերանայում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Երկրագիտական թանգարանը հիմնադրվել է 1940-ական թթ.: Թանգարանում պահպանվում են 5000-ից ավելի ցուցանմուշներ, հիմնականում հնագիտական նյութեր: Ծենքային պայմանները թանգարանային նմուշներն ամբողջությամբ ցուցադրելու հնարավորություն չեն ընձեռում: Ծենքը, ընդհանուր առմամբ, թանգարանի կարիքներին չի համապատասխանում՝ չունի ջեռուցման, օդափոխության և անվտանգության համակարգ:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Թանգարանի տիպային շենքի կառուցում • Ցուցադրությունների գիտական մակարդակով ներկայացում • Մասնագետներով համալրում • Թանգարանային ֆոնդի անձնագրավորման իրականացում

	<ul style="list-style-type: none"> Ցուցանմուշների նորովի, մոդեռնացված, թարգմանված ցուցադրություն Չբուսաշրջային փաթեթների մեջ թանգարանային այցերի ներառում
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարծաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☐ ☒ ☐ <ul style="list-style-type: none"> Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2020 Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ
Յիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	ՀՀ մշակույթի նախարարություն
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> Քաղաքի մշակութային կյանքի աշխուժացում Թանգարանի արժևորում և ներկայացում Չբուսաշրջային գրավչության մեծացում
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպություն(եր)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	Գորիս քաղաքի 2013-2016 թվականների զարգացման քառամյա ծրագիր

Հավելված 13. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 13

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 13 (2.9)</p>	
---	--	---

2.9 Վերիշեն և Յին Գորիս տարածքներում առկա քարանձավների վերականգնում

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

<p>Գործողության հիմնական նկարագիրը</p>	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Վերիշեն և Յին Գորիս տարածքներում առկա քարանձավների վերականգնում:</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Յին Գորիսից մնացած իմացաբանական ու պատմաճարտարապետական տեսակետից արժեքավոր հուշարձանները, բնական ու արհեստական կացարանները այսօր գրեթե անգործության են մատնված և լավագույն ձևով չեն օգտագործվում:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:</p>
<p>Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը</p>	
<p>Նպատակները</p>	<p>Բարեկարգել Յին Գորիս բնակատեղին՝ քարանձավներն ու տները վերածելով ցուցադրական սրահների ու հանգստի և ժամանցի կենտրոնների:</p>
<p>Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը</p>	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016-հոկտեմբեր 2020 • Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ
<p>Հիմնական դերակատարները</p>	

Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, միջազգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Գրանտային միջոցներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Հին Գորիսի տարածքի վերականգնում և կյանքի առաջադրած պահանջներին համապատասխան օգտագործում: • Հին Գորիսի՝ որպես պատմական գոտու վերածում • Չբուսաշրջային համակարգված կենտրոնի վերածում
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<p>«Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծը և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման ծրագրի» հայեցակարգը:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տարբեր տարիներին «Հայնախագիծ» նախագծային ինստիտուտում մշակված Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագիծը: • ՀՀ տարաբնակեցման գլխավոր հատակագիծ: • Համայնքի քառամյա զարգացման ծրագիր:

Հավելված 14. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 14

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 14 (2.10)</p>	
---	---	---

2.10 Պատմական կառուցահատման արժեքավոր հատվածներում առկա տարրերի (պատշգամբներ, պատուհաններ) միասնական վերականգնում:

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

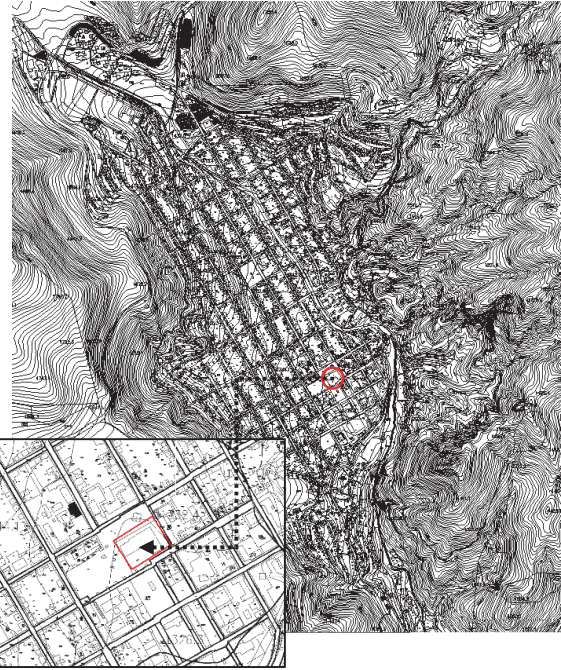

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Պատմական կառուցապատման արժեքավոր հատվածներում առկա տարրերի (պատշգամբներ, պատուհաններ) միասնական վերականգնում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիսի բնակելի տների արտաքին ճակատներն աչքի են ընկնում մշակման միջոցների պարզությամբ և հստակությամբ: Նրանք ունեն ճարտարապետագեղարվեստական մեծ արժեք, խիստ ներդաշնակում են միմյանց և շրջապատող բնությանը: Բնակելի տների հատակագծային լուծման կարևոր բաղադրիչ են պատուհաններն ու պատշգամբները: Պատուհանները բավականին լայն են՝ 1,5-2մ, դռները երկփեղկ են: Փողոցի կողմի պատշգամբները մշակված են գեղեցիկ փայտյա կամ մետաղյա ճաղերով:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաք դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	

Նպատակները	Վերականգնել գեղարվեստական ու ճարտարապետական արժեքներ կայացնող կառուցապատման տարրերի ավանդույթները:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☒ ☐ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2018 • Ռիսկը: Սեփականատերերի պատրաստակամության և ֆինանսական միջոցների պակաս
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Բնակիչներ, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, հասրակական կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Քաղաքի դիմագիծը ներկայացնող ավանդական տարրերի պահպանում և վերականգնում: • Քաղաքի առանձնահատուկ գեղագիտական տեսքի ապահովում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avaneyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<ul style="list-style-type: none"> • «Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծը և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման ծրագրի» հայեցակարգը: • Տարբեր տարիներին «Հայնախագիծ» նախագծային ինստիտուտում մշակված Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագծերը:

Հավելված 15. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 15

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 15 (2.11)</p>	
---	---	---

2.11 Քաղաքի խորհրդային ժառանգության պահպանմանն ու արդիականացմանը նպաստելուն միտված քայլերի իրականացում

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

Գործողության հիմնական նկարագիրը

Ամփոփում	Իրականացնել քայլեր նպաստելու համար քաղաքի խորհրդային ժառանգության պահպանմանն ու զարգացմանը:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիսը խորհրդային իշխանության տարիներին ամբողջապես վերափոխվել է, դարձել գեղեցիկ, բարեկարգ քաղաք: Կառուցվել են առանձնատներ, հասարակական շենքեր, առողջապահական հիմնարկներ, մշակութալուսավորական օջախներ: Ուներ միջնակարգ դպրոցներ, գյուղատնտեսական տեխնիկում, պետական թատրոն, մշակույթի պալատ, հայրենագիտական թանգարան, գրադարաններ, համալսարան: Գորիսը դարձել էր նաև ժամանակակից արդյունաբերական կենտրոն:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2.Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:

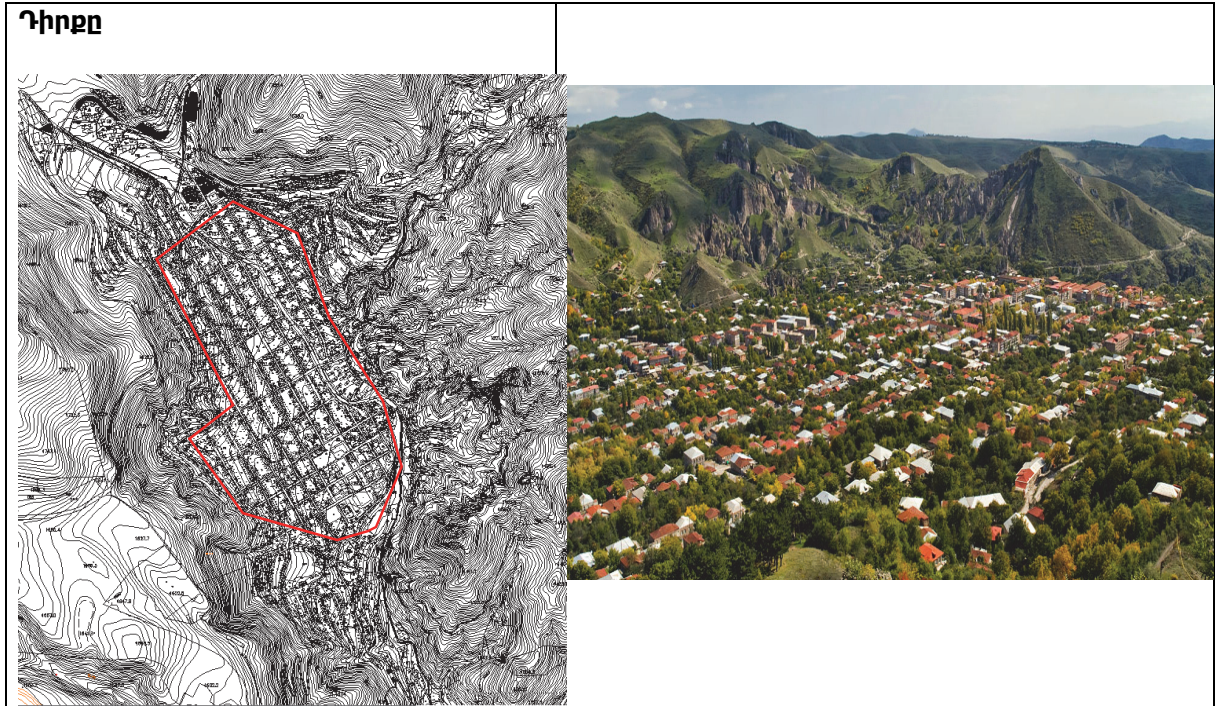
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը

Նպատակները	Հաշվի առնել նաև խորհրդային շրջանի ժառանգությունը: Միայն պատմական ժառանգությունը չէ, որ ձևավորում է քաղաքի դիմագիծը:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☐ Միջնաժամկետ ☒ Երկարաժամկետ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2019 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 16. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 16

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵՆԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 16 (2.12)</p>	
---	---	---

2.12 Քաղաքի 5-րդ ճակատի ուսումնասիրում ու դրա վերականգնմանն ու զարգացմանը միտված քայլերի իրականացում:

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Քաղաքի 5-րդ ճակատի ուսումնասիրում ու դրա վերականգնմանն ու զարգացմանը միտված քայլերի իրականացում:
Մարտահրավերը(երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Քաղաքի համայնապատկերի յուրահատկությունը համարվող կարմիր տանիքները վտանգված են, քանզի ներկայումս վերանորոգումներից հետո վերջիններիս փոխարինվում են թիթեղյա սպիտակ տանիքներով:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Քաղաքի 5-րդ ճակատի ուսումնասիրում: • Տանիքների վերականգնման, նույնականացման իրականացում: • Որպես քաղաքային բրենդ՝ կարմիր տանիքների ճանաչում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☐ Միջնաժամկետ ☒ Երկարաժամկետ ☐</p> <p>• Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2020</p>

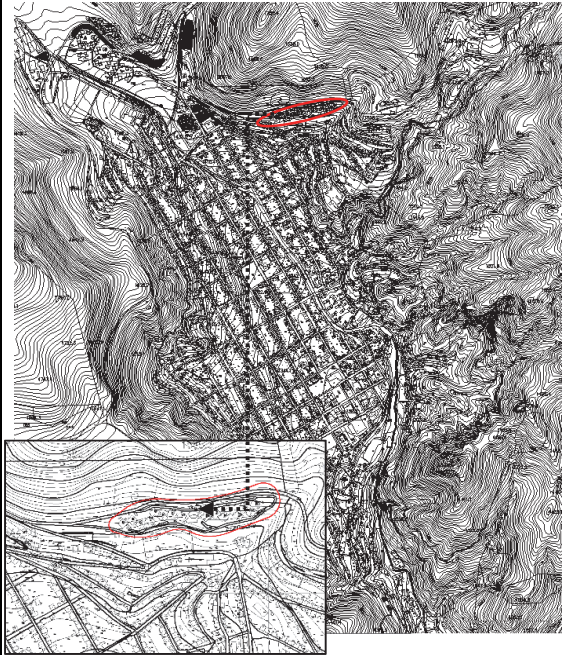
	<ul style="list-style-type: none"> • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գործիսի քաղաքապետարան Գործիսի մարզպետարան
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Վարկային միջոցներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Քաղաքի համայնապատկերի առանձնահատկության պահպանում և վերականգնում: • Քաղաքային միջավայրի ամբողջականացում, գեղագիտական տեսքի բարելավում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գործիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:
	Հայարփի Ավանեսյան Գործիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<ul style="list-style-type: none"> • «Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծը և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման ծրագրի» հայեցակարգը: • Տարբեր տարիներին «Հայնախագիծ» նախագծային ինստիտուտում մշակված Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագծերը: • ՀՀ տարաբնակեցման գլխավոր հատակագիծը: • Համայնքի քառամյա զարգացման ծրագիրը:

Հավելված 17. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 17

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 17 (2.13)ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 3 (2.13)</p>	
---	---	---

2.13 Ծոփ բներ թաղամասի ուսումնասիրում, հանրահռչակում ու վերականգնում

Դիրքը

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Ծոփ բներ թաղամասի ուսումնասիրում, վերականգնում ու հանրահռչակում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	<p>Գորիս քաղաքի յուրահատուկ ռելիեֆային կառուցվածքը խորհրդային տարիներին ծնունդ տվեց մի թաղամասի, որ կառուցումից հետո ստացավ «Ավանգարդ» անվանումը: Այնտեղ բնակվողներն հետագայում գտան առավել բնորոշ մի անուն իրենց թաղի համար ու կոչեցին «Ծոփ բներ»:</p> <p>Մասնավոր տների ոճով կառուցված բնակելիները, որքան էլ որ տարօրինակ է, բազմաբնակարան շենքի կարգավիճակ ունեն, թեպետ դժվար է հավատալ դրան առաջին հայացքից: Ընդհանուր մուտք որպես այդպիսին գոյություն չունի, մեկի պատշգամբը մյուսի տանիքն է եւ հակառակը, տները կարծես հյուսված լինեն մեկ ամբողջության մեջ եւ միաժամանակ էլ ամեն մեկն առանձին մի միավոր է, սակայն քաղաքի ամենակոլորիտային այս թաղամասի արժեքը լիովին գիտակցված չէ թե տեղացիների, թե մյուսների կողմից:</p>

Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
-----------------------------	---

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Ծոխի բներ թաղամասի ուսումնասիրում, ճարտարապետական արժեքի հստակ գիտակցում: • Թաղամասի վերականգնում ու պահպանություն:
Ժամկետները, առաջնահերթություն-ները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p style="text-align: center;"> ☐ ☐ ☒ ☐ </p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2020 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ

Հիմնական դերակատարները

Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան Մասնավոր կազմակերպություններ Միջազգային կազմակերպություններ
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, միջազգային կազմակերպություններ:

Ֆինանսավորման աղբյուրները

Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Վարկային միջոցներ Գրանտային ծրագրեր
--	--

Ակնկալվող արդյունքները

Արդյունքները և ազդեցությունը	Ծոխի բներ թաղամասի՝ որպես զբոսաշրջային նոր դեստինացիայի մշակում, ճարտարապետական նշանակության վերհանում ու գովազդում:
------------------------------	--

Տեղեկատվական աղբյուրներ

Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 18. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 18

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 18 (2.15)</p>	
---	---	---

2.15 Կոմիտասի փողոցի անավարտ շինության կառուցման ավարտ՝ որպես բանկ, խանութ կամ սննդի կետ

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

Գործողության հիմնական նկարագիրը

Ամփոփում	Անավարտ շինությունների կիսատ մնացած աշխատանքների ավարտում:
Մարտահրավերը(երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Քաղաքում կան կիսակառույց շենքեր, որոնք սեփականաշնորհված են, սակայն 20 տարուց ավելի է ոչինչ չի արվում շինություններն ավարտին հասցնելու համար, իսկ այդ վիճակով դրանք խաթարում են քաղաքի ընդհանուր տեսքը:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը

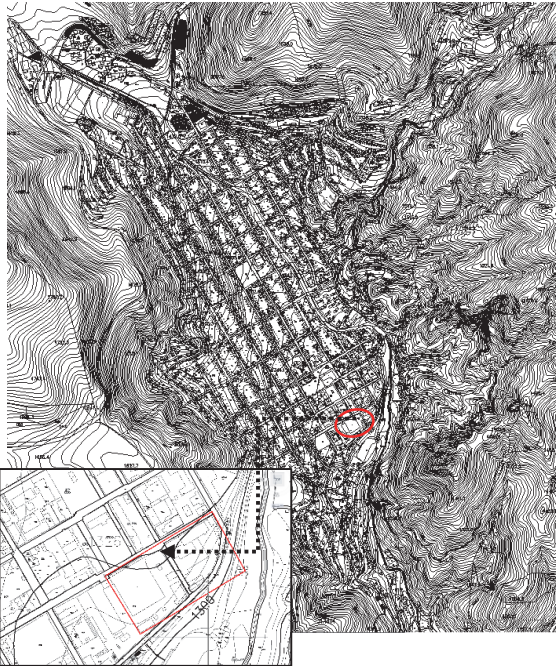

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> • Պատմական կենտրոնում առկա անավարտ շինությունների աշխատանքների ավարտ: • Սեփականատերերի վրա ներգործության մեխանիզմների մշակում: • Կիսակառույցների ավարտ՝ որպես զբոսաշրջային գրավչության վայր (ժամանցի վայր, առևտրի կենտրոն, կինոթատրոն):
------------	---

Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☐ ☐ ☒ • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2022 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան Սյունիքի մարզպետարան
Մասնակցություն	Սեփականատերեր, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Քաղաքային միջավայրի ամբողջականացում, գեղագիտական տեսքի բարելավում: • Կիսակառույցների շինարարության ավարտ ու քաղաքի զարգացմանը նպաստող նոր գործառույթների տրամադրում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avaneyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<ul style="list-style-type: none"> • «Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծը և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման ծրագրի» հայեցակարգը: • Տարբեր տարիներին «Հայնախագիծ» նախագծային ինստիտուտում մշակված Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագծերը: • ՀՀ տարաբնակեցման գլխավոր հատակագիծը: • Համայնքի քառամյա զարգացման ծրագիրը:

Հավելված 19. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 19

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 19 (2.16)</p>	
---	--	---

2.16 Արդյունաբերական գոտիների վերափոխում այլ ֆունկցիաների

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Արդյունաբերական գոտու վերածումը ստեղծարար տեխնոլոգիաների կրթական կենտրոնի:</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Քաղաքի երբեմնի արդյունաբերական գոտին այժմ մատնված է անգործության: Այստեղ այլևս չեն գործում նախկին արդյունաբերական ձեռնարկությունները, մարդկային հոսքը դեպի այս հատված գրեթե բացակայում է: Մինևույն ժամանակ այն հարում է քաղաքի կենտրոնական հատվածին, որն էլ նպաստում է դրա գրավչությանը:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>Նպաստել ստեղծարար ոլորտների զարգացմանը, բնական ու մշակութային լանդշաֆտի և ոչ նյութական ժառանգության համադրությամբ, դիտարկելով SS ոլորտում առկա ներուժն ու պատմական Մետաքսի ճանապարհի վրա գտնվելը որպես առավելություններ:</p>

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը

Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> Արդյունաբերական գոտու վերածում ստեղծարար տեխնոլոգիաների կրթական կենտրոնի՝ որպես գիտելիքահեն տնտեսության շարժիչ ուժ Արդյունաբերական գոտու ակտիվացում և ինտեգրում պատմական թաղամասին: Երիտասարդների ներգրավում նոր ստեղծարար ոլորտերի մեջ՝ ուսումնասիրություններ մշակութային ու ստեղծարար արդյունաբերության մեջ, մշակութային տեսություններ, մշակույթի պատմություն:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☐ ☒</p> <ul style="list-style-type: none"> Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2025 Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Չիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	<p>Գորիսի քաղաքապետարան</p> <p>Մասնավոր կազմակերպություններ</p> <p>SS ոլորտի ձեռնարկություններ</p> <p>Միջազգային կազմակերպություններ</p>
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, SS ոլորտի տեղական ու միջազգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	<p>Քաղաքապետարան</p> <p>Մարզպետարան</p> <p>Վարկային միջոցներ</p> <p>Գրանտային ծրագրեր</p>
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> Ստեղծարար ոլորտների զարգացում՝ օգտագործելով առկա մտավոր ներուժը: Նախկին արդյունաբերական շինությունների ու տարածքների արդյունավետ օգտագործում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Չայարփի Ավանեսյան</p> <p>Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն</p> <p>hayarpi_avanessian@hotmail.com</p>

Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	
-----------------------------	--

Հավելված 20. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 20

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 20 (2.18)</p>	
---	--	---

2.18 Քաղաքի կենտրոնի պատմական հատվածի լուսավորում տվյալ մասին հատուկ լուսային ձևավորման տարրերով

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

Գործողության հիմնական նկարագիրը

Ամփոփում	Գեղարվեստական միասնական լուսավորության պլանավորում ու իրականացում:
Մարտահրավերը (ները), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Թեև վերջին տարիներին փողոցային լուսավորության հարցը պատմական կենտրոնում գրեթե լուծվել է, այնուհանդերձ խնդիր կա լուսավորության ցանցի ընդլայնման և լուսատուների նույնականացման, գեղարվեստական լուսավորության անցկացման:

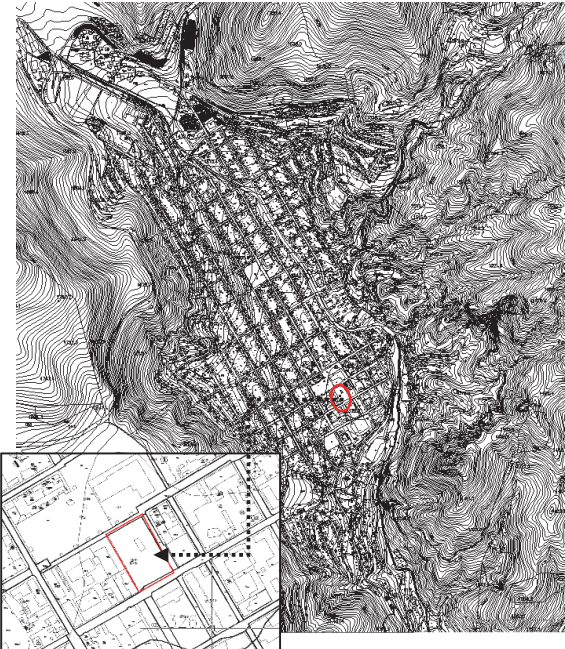
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> Պատմական կենտրոնում լուսավորության ցանցի ընդլայնում: Քաղաքի մյուս մասերում լուսակետերի ավելացում: Ավանդական զարդանախշերով լուսատուների տեղադրում: Լուսատուների ձևի ու որակի նույնականացում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☒ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2019 Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Ջիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Անհայտ
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Վարկային միջոցներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> Ապահովության և գրավչության բարձրացում
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Չայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 21. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 21

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 21 (3.4)</p>	
---	--	---

3.4 Գրիգոր Տաթևվացու հրապարակի վերակենդանացում

Դիրքը

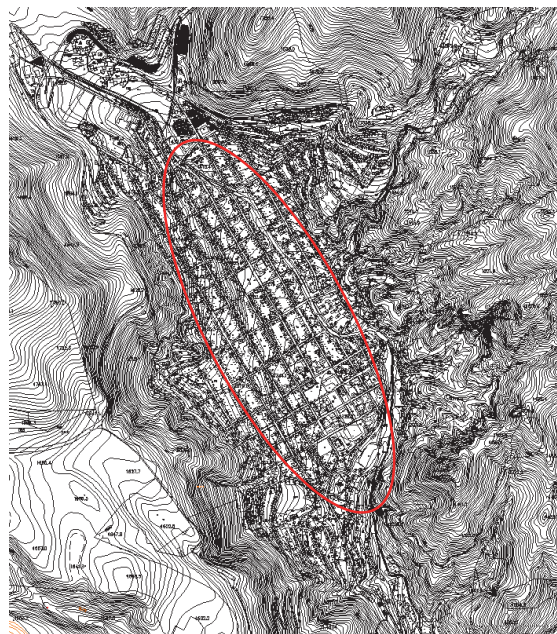

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Քաղաքային հրապարակի կերպարանափոխում՝ որպես առավել ներկայացուցչական հրապարակի՝ կապ ստեղծելով հարակից հանգստի գոտիների հետ:
Մարտահրավերը(երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Քաղաքի կենտրոնական հրապարակի չունի հստակ նպատակայնություն, չի ծառայում ոչ հանգստյան գոտի, ոչ վարչական հրապարակ, ոչ ներկայացուցչական հրապարակ:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	2. Վերակենդանացնել պատմական քաղաքը՝ դիտարկելով այն որպես ժառանգության պահպանության և զբոսաշրջության զարգացման շարժիչ:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> Գրիգոր Տաթևացու վարչական հրապարակի վերակենդանացում՝ կապ ստեղծելով քաղաքի կենտրոնի հետ դեպի հանրային զբոսայգի և Հաղթանակի զբոսայգի հետիոտնային մուտքի միջև՝ խթանելով հետիոտների շարունակական հոսքը:

	<ul style="list-style-type: none"> Չրապարակին ավելի ներկայացուցչական տեսքի հաղորդում, օրինակ, խաչքարերի տեղադրում պատվանդանների կամ կանաչի վրա:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☒ Միջնաժամկետ ☐ Երկարաժամկետ ☐ <ul style="list-style-type: none"> Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2018 Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ և քաղաքական կամք
Չիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> Գ. Տաթևացու հրապարակի կերպարանափոխում՝ հստակ գործույթների տրամադրմամբ: Վարչական հրապարակից դեպի զբոսայգի և պատմական կենտրոն չընդհատվող կապի հաստատում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Չայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 22. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 22

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 22 (3.7)</p>	
---	--	---

3.7 Կանգառների կառուցում

<p>Դիրքը</p> 	
--	--

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Հանրային տրանսպորտի կանգառների տեղադրման համակարգի վերանայում և կառուցում:</p>
<p>Մարտահրավերը(երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Թեպետ վերջերս քաղաքի բազմաթիվ վայրերում տեղադրվել են կանգառների նշաններ, սակայն քաղաքում բացակայում են կանգառներ, ինչը կարող է հանրային տրանստորտով երթևեկելը ավելի դյուրին ու մատչելի դարձնել:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>3. Նպաստել ստեղծարար ոլորտների զարգացմանը, բնական ու մշակութային լանդշաֆտի և ոչ նյութական ժառանգության համադրությամբ, դիտարկելով SS ոլորտում առկա ներուժն ու պատմական Մետաքսի ճանապարհի վրա գտնվելը որպես առավելություններ:</p>
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
<p>Նպատակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Հանրային տրանսպորտի կանգառների միասնական ձևի ու տեսքի մշակում: • Կանգառների կառուցում և տեղադրում:

Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☐ ☒ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2018 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրվված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան Սյունիքի մարզպետարան
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	Հանրային տրանսպորտի համակարգի ամրողացում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:
	Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 23. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 23

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 23 (4.1)</p>	 <p>O V P M O W H C O C P M</p>
---	--	--

4.1. Քաղաքի բրենդի ստեղծում

<p>Դիրքը</p>	
<p>Գործողության հիմնական նկարագիրը</p>	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Քաղաքային բրենդի ստեղծում՝ ընդգծելով ժառանգության առանձնահատկությունները:</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Քաղաքը կարիք ունի իմիջի բարձրացման: Սա ոչ միայն կտանի զբոսաշրջության զարգացման, այլև ներդրումների աճին:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>1.2արգացնել զբոսաշրջությունը միտված տարածաշրջանի բնական ու մշակութային ներուժի ինտեգրված օգտագործմանը, բարձրացնելով Գործիսի մրցակցային գրավչությունը որպես հենակետ ամրապնդելով շրջակա բնակավայրերի հետ համագործակցությունը:</p>
<p>Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը</p>	
<p>Նպատակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Մասնագիտական խմբերի ներգրավում բրենդի ձևավորման համար: • Ժառանգակենտրոն բրենդի մշակում՝ ընդգրկելով առավելություններն ու հիմնական առանձնահատկությունները:
<p>Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը</p>	<p>Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☒ Միջնաժամկետ ☐ Երկարաժամկետ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: մարտ 2017- մարտ 2018 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
<p>Հիմնական դերակատարները</p>	
<p>Ներգրավված գլխավոր դերակատարները</p>	<p>Գործիսի քաղաքապետարան</p>

Մասնակցություն	Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, մարքեթինգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	Քաղաքը ամբողջապես ներկայացնող տպավորիչ բրենդի ձևավորում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:
	Չայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 24. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 24

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 24 (4.4.)</p>	
---	---	---

4.4 Քաղաքացիների և շահառուների ներգրավվածությունն քաղաքային զարգացման որոշումների կայացման գործընթացում

<p>Դիրքը</p>	
<p>Գործողության հիմնական նկարագիրը</p>	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Հրապարակայնության և թափանցիկության ապահովում, մասնավորապես, ժառանգությանն առնչվող գործունեության մասին իրազեկում:</p>
<p>Մարտահրավերը(երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Շատ հաճախ զարգացման նունիսկ ընթացիկ ծրագրերի մասին հասարակությունը տեղյակ չի լինում: Պատճառը հրապարակային գործունեության պակասն է, հրատարակչական ու լրատվական գործիքների սակավությունը, ժառանգության ցածր ներկայացվածությունը:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>4. Կատարելագործել կրթական և հանրային իրազեկման միջոցները, նպատակ ունենալով նպաստել ժառանգության պահպանմանն ու դրա հետ առնչվող ոլորտների զարգացմանն ու տարածմանը:</p>
<p>Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը</p>	
<p>Նպատակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Քաղաքացիների և շահառուների ներգրավում քաղաքային զարգացման որոշումների կայացման գործընթացում: • Մշտական տեղեկատվության տարածում վերակենդանացման և զբոսաշրջության զարգացման արդյունքները տեսանելի դարձնելու համար: • ժառանգության արժեքների վերաբերյալ պարբերական հրատարակումներ և լրատվական հաղորդումներ: • Հասարական կազմակերպությունների հետ համագործակցության եղանակների մշակում՝ նպատակաուղղելով նրանց նյութական ու մտավոր կարողությունները քաղաքի զարգացմանը:

Ժամկետները, առաջնահերթություն- ները և ռիսկերը	Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ ☐ ☒ ☐ ☐ • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2017 • Ռիսկը: հասարակական ակտիվության և թափանցիկ գործունեության համադրում
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, հասարակական կազմակերպություններ, լրատվական ծառայություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Ինֆորմացված հասարակության ձևավորում: • Հասարակական ակտիվության խթանում: • Վստահության մթնոլորտի ձևավորում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպություն(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 25. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 25

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 25 (4.5)</p>	
---	--	---

4.5 Քաղաքի պատմական իրական արժեքի մասին պատկերացում տվող պատմական միջավայրի ձևավորում և քարոզում

Դիրքը

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	<p>Բնակիչների իրագեկում իրենց ժառանգության ու դրա արժեքի մասին՝ կարևորելով դրա արդյունքում զբոսաշրջության զարգացման հետևանքների մասին, այդ թվում և ռիսկեր պարունակող դրսևորումների վերաբերյալ (շուկայական մանիպուլյացիաներ, պատմական միջավայրի իմիտացիոն փոխակերպումներ և այլն):</p>

<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Գորիսի մշակութային պոտենցիալը թելադրում է նրանում պատմամշակութային, կրթամշակութային, առևտրաարհեստագործական և զբոսաշրջային ֆունկցիաների զարգացում, որի հետևանքով քաղաքը կվերածվի տարածաշրջանի զբոսաշրջային կենտրոնի, սակայն սա բավարար գիտակցված և ներկայացված չէ տեղացիների կողմից, ինչը թուլացնում է հարուստ պատմամշակութային ներուժի հավանական դրական ազդեցությունը:</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>4.Կատարելագործել կրթական և հանրային իրազեկման միջոցները, նպատակ ունենալով նպաստել ժառանգության պահպանմանն ու դրա հետ առնչվող ոլորտների զարգացմանն ու տարածմանը:</p>
<p>Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը</p>	
<p>Նպատակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Բնական ու մշակութային ներուժը ներկայացնող քարոզչական արշավների կազմակերպում՝ նպատակ ունենալով բարձրացնել Գորիսի մշակութային և տնտեսական ներուժի վերաբերալ համընդհանուր իրազեկվածությունը: • Ժառանգության կարևորության և պահպանության անհրաժեշտության վերաբերյալ կրթական ծրագրերի իրականացում հանրակրթական դպրոցներում և նախակրթական հաստատություններում:
<p>Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը</p>	<p>Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☐ Միջնաժամկետ ☒ Երկարաժամկետ ☐</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2018 • Ռիսկը: Փորձի ու մասնագիտական կադրերի պակաս
<p>Հիմնական դերակատարները</p>	
<p>Ներգրավված գլխավոր դերակատարները</p>	<p>Գորիսի քաղաքապետարան</p>
<p>Մասնակցություն</p>	<p>Բնակիչներ, հասարակական կազմակերպություններ, նախարարություններ, կրթական հաստատություններ:</p>
<p>Ֆինանսավորման աղբյուրները</p>	
<p>Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները</p>	<p>Քաղաքապետարան Մարզպետարան</p>
<p>Ակնկալվող արդյունքները</p>	

Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • • Քաղաքի պատմական արժեքի ճանաչում: • Պատմական միջավայրի պահպանության նկատմամբ պատրաստակամություն: • Խելացի ու պատմամշակութային մտածողությամբ սերունդի դաստիարակում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Չայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	<ul style="list-style-type: none"> • «Գորիս քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծը և քաղաքի պատմական տարածքի, նրա առանձին հատվածների վերակառուցման և օգտագործման ծրագրի» հայեցակարգը: • Տարբեր տարիներին «Չայնախագիծ» նախագծային ինստիտուտում մշակված Գորիս քաղաքի գլխավոր հատակագծերը: • ՀՀ տարաբնակեցման գլխավոր հատակագիծը: • Համայնքի քառամյա զարգացման ծրագիրը: • Գորիս քաղաքում զբոսաշրջության զարգացման ծրագիրը:

Հավելված 26. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 26

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 26 (4.10)</p>	
---	---	---

4.10 Քաղաքի համար ամբողջական քարտեզի պատրաստում

Դիրքը	
Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Քաղաքի համար ամբողջական քարտեզի պատրաստում ու տարածում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	4.Կատարելագործել կրթական և հանրային իրազեկման միջոցները, նպատակ ունենալով նպաստել ժամանագության պահպանմանն ու դրա հետ առնչվող ոլորտների զարգացմանն ու տարածմանը:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	Քարտեզների պատրաստում և վիզուալիզացիա, ինչը հնարավորություն կտա մեկ հպումով ստանալ ինֆորմացիա ցանկացած վայրի մասին` կարճ անտառափաների տեսքով:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☒ Միջնաժամկետ ☐ Երկարաժամկետ ☐ • Ժամանակաշրջանը: մարտ 2017- մարտ 2018 • Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գործիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և	Քաղաքապետարան Մարզպետարան

Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Ինֆորմացիոն դաշտի բարելավում: • Քաղաքում կողմնորոշման դյուրինացում: • Ժառանգության կարևորության ցուցադրում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	<p>Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել:</p> <p>Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com</p>
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	

Հավելված 27. Գործիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 27

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵՆԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 27 (4.12)</p>	
---	---	---

4.12 Ցուցանակների և գովազդային պաստառների վերաբերյալ համակարգված ու համընդհանուր ընդունելի կանոնակարգի մշակում

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Ցուցանակների և գովազդային պաստառների վերաբերյալ համակարգված ու համընդհանուր ընդունելի ռազմավարության մշակում:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Քաղաքի պատմական կենտրոնի գեղագիտական տեսքը խաթարում են բազմազույն և տարաբնույթ ցուցանակներն ու գովազդային պաստառները:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	Կատարելագործել կրթական և հանրային իրազեկման միջոցները, նպատակ ունենալով նպաստել ժառանգության պահպանմանն ու դրա հետ առնչվող ոլորտների զարգացմանն ու տարածմանը:
Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	Գովազդային ցուցանակների ձևը, գույնը, չափը և այլ որակական հատկանիշները սահմանող միասնական կանոնակարգող փաստաթղթի մշակում և կիրառում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ ☒ Կարճաժամկետ ☐ Միջնաժամկետ ☐ Երկարաժամկետ</p> <p>• Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ռիսկը: քաղաքաշինական կանոնակարգման թուլություն, ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, տեղական ընկերություններ և միջազգային ընկերությունների մասնաճյուղեր:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> • Պատմական կենտրոնի մաքրում տարաբնույթ ցուցանակներից: • Միասնական ձևի ու ոճի ցուցանակների տեղադրում: • Քաղաքի գեղագիտական տեսքի պահպանում:
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը (երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanesyan@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	Հայաստանի Հանրապետության օրենքը գովազդի մասին

Հավելված 28. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 28

	<p>COMUS ՆՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 28 (5.3)</p>	
---	---	---

5.3 Թափոնների տնօրինում

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
<p>Ամփոփում</p>	<p>Թափոնների տնօրինում՝ բնապահպանական ռիսկերի նվազեցմամբ</p>
<p>Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը</p>	<p>Վարակն գետը որն հոսում է Գորիս քաղաքի պատմական կենտրոնով գտնվում է բնապահպանական ծանր վիճակում: Թե քաղաքի բնակիչները, թե շրջակա գյուղերի բնակիչները նետում են աղբը գետը: Դրա պատճառներից է քաղաքում աղբահանության ոչ պատշաճ կազմակերպությունն ու քաղաքացիներ շրջանում առկա բնապահպանական մտայնությունները: Գորիսն ինչպես Հայաստանի մնացած քաղաքների չի իրականացնում թափոնների պատշաճ տեսակավորում և վերօգտագործում (բացառությամբ պլաստմասսայի):</p>
<p>Ընդհանուր տեսլականի նպատակը</p>	<p>5. Ձևավորել առողջ ապրելու համար անհրաժեշտ շրջակա միջավայր, զարգացնելով քաղաքային կառավարման ենթակառուցվածքներն ու հանրահոգեկել էկոլոգիապես մաքուր արտադրությունները:</p>

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	<ul style="list-style-type: none"> Վարակն գետի հունի և ավամերձ տարածքների մաքրում անօրինական աղբավայրերից: Աղբահավաքության համակարգի կազմակերպում և զարգացում: Աղբի տեսակավորում, վերաշրջանառություն, վերաօգտագործում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	<p>Անհապաղ Կարճաժամկետ Միջնաժամկետ Երկարաժամկետ</p> <p>☐ ☐ ☐ ☒</p> <ul style="list-style-type: none"> Ժամանակաշրջանը: սեպտեմբեր 2016 – սեպտեմբեր 2025. Ռիսկը: Ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան Մասնավոր կազմակերպություններ Հասարակական բնապահպանական կազմակերպություններ
Մասնակցություն	Բնակիչներ, տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բիզնես ոլորտի ներկայացուցիչներ, հասարակական կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Վարկային միջոցներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	<ul style="list-style-type: none"> քաղաքի բնապահպանական վիճակի բարելավում աղբի վերամշակման տեխնալոգիաների մշակում և ներդրում աղբի տեսակավորման հոգեբանության ձևավորում և տեխնալոգիական մշակում աշխատատեղերի ստեղծում
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(երը)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	Գորիս համայնքի վարչական տարածքում աղբահանության կազմակերպման կարգ՝ հաստատված Ավագանու 15.04.2010թ. թիվ 28-Ա որոշմամբ

Հավելված 29. Գորիսի ելակետային պլանի գործողությունն թիվ 29

	<p>COMUS ԾՐԱԳԻՐ ՊԻԼՈՏԱՅԻՆ ԶԱՂԱՔԸ: ԳՈՐԻՍ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՊԼԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ N° 29 (5.4)</p>	
---	---	---

5.4 Կոյուղու համակարգի արդիականացում և գլխավոր կոլեկտորի կառուցում

<p>Դիրքը</p> 	
--	---

Գործողության հիմնական նկարագիրը	
Ամփոփում	Կոյուղու համակարգի արդիականացում՝ նպատակ ունենալով նվազեցնել գետի աղտոտումն ու դրա բնապահպանական ռիսկերը:
Մարտահրավերը (երը), որոնց ուղղված է գործունեությունը	Գորիսը չունի կոյուղաչրի մաքրման կայան, կոյուղու կոլեկտոր, և սկսած Ակներ ու Վերիչեն գյուղերից կոյուղին լցվում է Վարարակն գետը, որն անցնելով քաղաքի միջով զարշահոտություն է տարածքում, խաթարում է քաղաքի սանիտարահիգիենիկ վիճակը, աղտոտում է գետի ջուրն ու ֆլորան: գետին ջուրը տեղի և հարակից գյուղերի բնակիչներն օգտագործում են ոռոգման նպատակով, որտեղ աճեցվում են գյուղմթերքներ:
Ընդհանուր տեսլականի նպատակը	5. Ձևավորել առողջ ապրելու համար անհրաժեշտ շրջակա միջավայր՝ զարգացնելով քաղաքային կառավարման ենթակառուցվածքներն ու հանրահաշկել էկոլոգիապես մաքուր արտադրությունները:

Գործողության ընթացքի մանրամասները: Նպատակների ու ծրագրի բացատրությունը	
Նպատակները	Կոյուղու կոլեկտորի կառուցում:
Ժամկետները, առաջնահերթությունները և ռիսկերը	Անհապաղ ☐ Կարճաժամկետ ☐ Միջնաժամկետ ☒ Երկարաժամկետ ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Ժամանակաշրջանը: հոկտեմբեր 2016 – հոկտեմբեր 2020 • Ռիսկը: ֆինանսական սուղ միջոցներ
Հիմնական դերակատարները	
Ներգրավված գլխավոր դերակատարները	Գորիսի քաղաքապետարան
Մասնակցություն	Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, միջազգային կազմակերպություններ:
Ֆինանսավորման աղբյուրները	
Գնահատված ընդհանուր արժեքը և ֆինանսավորման աղբյուրները	Քաղաքապետարան Մարզպետարան Վարկային միջոցներ
Ակնկալվող արդյունքները	
Արդյունքները և ազդեցությունը	
Տեղեկատվական աղբյուրներ	
Տնօրինող կազմակերպությունը(եր)	Գորիսի քաղաքապետարան
Տնօրինող կազմակերպության (երի) կոնտակտային տվյալները	Եթե ընթերցողը փնտրում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, ում հետ կարող է կապ հաստատել: Հայարփի Ավանեսյան Գորիսի զբոսաշրջության տեղեկատվական կենտրոն hayarpi_avanessian@hotmail.com
Այլ փաստաթղթային աղբյուրներ	